

Informace o plnění priorit a opatření Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007 na regionální a místní úrovni

Vláda svým usnesením ze dne 15. května 2002 č. 485 požádala hejtmany, primátora hl. města Prahy a primátory měst Brna, Plzně a Ostravy o spolupráci a o vypracování regionálních a místních programů přípravy na stárnutí a o podporu regionálních a místních aktivit v této oblasti. Místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí RNDr. Petr Nečas oslovil hejtmany a primátory uvedených měst a požádal je o zaslání informace o aktivitách na krajské a místní úrovni k plnění cílů stanovených v Programu a o zahrnutí demografického stárnutí do příslušných koncepčních dokumentů. Informace, které místopředseda vlády RNDr. Petr Nečas v odpovědi na svou žádost obdržel, jsou uvedeny níže. Informace o plnění priorit Programu na regionální a místní úrovni obsahuje také první zpráva o plnění Programu, kterou vzala vláda na vědomí v listopadu 2005. Informace je dostupná na stránkách Rady vlády pro seniory a stárnutí populace (<http://www.mpsv.cz/cs/2897>).

Obsah

Jihomoravský kraj.....	3
Karlovarský kraj.....	6
Královéhradecký kraj.....	9
Liberecký kraj.....	9
Moravskoslezský kraj.....	9
Olomoucký kraj.....	12
Pardubický kraj.....	13
Středočeský kraj.....	16
Ústecký kraj.....	19
Zlínský kraj.....	21
Statutární město Brno.....	24
Statutární město Ostrava.....	29
Statutární město Plzeň.....	33
Hl. město Praha.....	37

Jihomoravský kraj

Vzhledem k aktuální demografické prognóze je daná problematika velmi závažná a příslušné odbory krajského úřadu Jihomoravského kraje se zabývají řešením jednotlivých aktivit a opatření.

V souvislosti s nabytím účinnosti nového zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, došlo k několika změnám, zejména novému způsobu financování sociálních služeb, zavedení nové dávky příspěvek na péči, zavedení povinné registrace poskytovatelů podle typů sociálních služeb uvedených v zákoně. Zákon vymezuje podmínky registrace poskytovatelů sociálních služeb. O registraci rozhoduje „registrující orgán“, kterým je krajský úřad příslušný podle místa trvalého nebo hlášeného pobytu fyzické osoby nebo sídla právnické osoby. V případě, že zřizovatelem poskytovatele je MPSV, rozhoduje o registraci MPSV. Registr bude krajským úřadem zpracováván v elektronické a veden v listinné podobě, MPSV je správcem elektronické podoby registru.

U poskytovatelů, kterým bylo vydáno rozhodnutí o registraci, provádí krajský úřad nebo MPSV (jen u poskytovatelů, které zřizuje kraj) inspekce kvality, jejichž předmětem je plnění podmínek stanovených pro registraci poskytovatelů sociálních služeb, plnění povinností poskytovatelů sociálních služeb stanovených zákonem a kvalita poskytovaných sociálních služeb. Kvalita sociální služby se ověřuje pomocí standardů kvality, které jsou stanoveny prováděcí vyhláškou k zákonu způsobem bodového hodnocení upraveného touto vyhláškou. Některé standardy jsou upraveny přímo v zákoně, např. smlouva o poskytování sociálních služeb a její náležitosti.

K vytvoření stabilní sítě poskytovatelů sociálních služeb ukládá zákon zpracovat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb. Cílem je efektivní vynakládání finančních prostředků. Jihomoravský kraj spolupracuje s o. p. s. Komunitní plánování sociálních služeb při realizaci projektu v rámci 3. výzvy SROP, opatření 3.2. Plánování je nástroj pro uplatňování potřeb obyvatel, základním principem je podpora aktivního života seniorů v přirozené komunitě. Zpracování střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb (dříve označované jako komunitní plány) úzce souvisí se zajištěním financování sociálních služeb. Krajský střednědobý plán rozvoje sociálních služeb je povinnou přílohou souhrnných žádostí o dotace. Jeho zpracování však závisí na zpracování rozvojových plánů obcí v kraji.

Nová právní úprava zavedla jednotný systém financování sociálních služeb ze státního rozpočtu, formou dotací. Podmínky budou upraveny prováděcím předpisem, pro rok 2007 byla zpracována Metodika MPSV. Předpokládá se, že sociální služby budou ze značné části financovány také z příjmů od uživatelů.

V souvislosti s novým zákonem o sociálních službách se připravuje transformace zejména velkých pobytových zařízení sociálních služeb na nové alternativní formy. Pilotní projekt je připravován MPSV s využitím prostředků EU.

Zákon o sociálních službách upravuje používání restriktivních omezení jen ve stanoveném rozsahu a za podmínek v zákoně upravených. Jiné formy již po 1.1.2007 není možné používat.

Pro zvýšení kvality poskytovaných služeb realizuje Jihomoravský kraj projekt OP RLZ „Vzdělávání pracovníků zadavatelů a poskytovatelů sociálních služeb v Jihomoravském kraji“.

Na podporu a rozvoj dlouhodobě kvalitních poskytovatelů sociálních služeb z řad nestátních neziskových subjektů realizuje Jihomoravský kraj od roku 2006 systém víceletého financování vybraných poskytovatelů sociálních služeb.

V oblasti zdravotnictví kraj pokračuje v realizaci dotační politiky, jejímž hlavním bodem je podpora nestátních neziskových subjektů poskytujících ošetrovatelskou péči ve vlastním sociálním prostředí s cílem ponechat seniory mezi svými blízkými a zajistit jim co možná nejkvalitnější život (domácí ošetrovatelská péče, domácí hospicová péče, zdravotnické služby v zařízeních sociální péče) a hospicovou péči. Nadále je v rámci dotační politiky podporován program rekondičních pobytů, které mají mimo jiné za cíl přispět rehabilitací k zajištění vyššího stupně soběstačnosti ve vyšším věku.

Je realizován "Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením pro období 2007-2009", jehož cílem je odstranit bariéry dané handicapem zdravotního postižení a zajistit tak dobrou kvalitu života. Tato oblast se týká zejména seniorů.

V rámci koncepce sítě lůžkových zdravotnických zařízení je kladen důraz zejména na rozvoj následné péče (restrukturalizace, zkvalitnění - např. antidekubitní program, rozvoj rehabilitace) . V roce 2007 budou pro oddělení následné péče tzv. krajských nemocnic zakoupena elektricky polohovatelná lůžka a antidekubitní matrace.

V rámci území Jihomoravského kraje je realizován projekt v rámci opatření 2.2 Rozvoj informačních a komunikačních technologií v regionech SROP (Společného regionálního operačního programu), "Vysokorychlostní internet pro obce Jihomoravského kraje, 1. část". Cílem projektu je podpořit rozvoj informatizace v kraji zavedením vysokorychlostního datově neomezeného internetového připojení, které umožní obcím a občanům rychlý přístup k informacím. Internet bude zaveden v problémových regionech a zejména v malých obcích, kde není taková dostupnost informací a kde právě starší obyvatelstvo bude mít možnost tuto službu za výhodných podmínek využívat.

Ve vztahu k informovanosti o EU pořádáme vzdělávací program "Podpora vzdělávání projektových manažerů", „Podpora realizátorům projektů", které jsou rovněž otevřeny všem věkových skupinám. Cílem vzdělávacího programu je seznámit účastníky se základními strukturami EU, programovými dokumenty a přípravou a následnou realizací projektů. Úkolem vzdělávacích programů je připravit na čerpání finančních zdrojů EU municipality a neziskové organizace, které následně svými projekty realizují výstavbu objektů a poskytování služeb pro starší obyvatele.

Od roku 2004 je v Jihomoravském kraji budován Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje. Do roku 2010 v několika navazujících etapách zahrne IDS JMK celé území kraje, vzájemně propojí a sjednotí regionální silniční a železniční dopravu, jeho součástí se stává také městská hromadná doprava v Brně a dalších městech. Projekt IDS JMK je budován se záměrem zkvalitnit veřejnou hromadnou osobní dopravu pro všechny občany kraje, v neposlední řadě pro seniory, pro osoby se zdravotním a pohybovým postižením, pro méně pohyblivé osoby.

Zastupitelstvo Jihomoravského kraje schválilo standardy dopravní obslužnosti kraje, které mimo jiné obsahují závazek dopravního spojení pro všechny obce v rozsahu min. 6 párů spojů v pracovní dny a 3 párů spojů v sobotu, neděli a ve svátky. Tyto standardy budou naplněny do roku 2010, tak jak se bude rozšiřovat Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje.

Zvláště malé obce, které jsou dosud stranou od dopravních tahů, budou lépe dopravně obslouženy. Pro jejich obyvatele, v neposlední řadě pro seniory, integrace

jejich obce znamená usnadnění cest k lékaři, na úřady, přináší nové možnosti zapojení se do kulturních či vzdělávacích akcí mimo jejich bydliště. Senioři velkých měst vítají nová dopravní spojení a s oblibou je využívají ke krátkým turistickým výletům po celém kraji.

Z důvodu zajištění finanční přístupnosti veřejné dopravy osobám pokročilého věku jsou v Integrovaném dopravním systému Jihomoravského kraje zavedeny následující výhody a slevy:

1) Senioři do 70 let:

a) ve městě Brně na základě zvláštního ročního kupónu 50 % sleva na předplatní i jednorázové jízdenky;

b) ve městech Adamov, Blansko, Vyškov nárok na 50 % slevu na předplatní jízdenky;

c) při cestách region - město Brno nebo zpět možnost kombinace jízdného - sleva na jednorázové i předplatní jízdné.

2) Senioři nad 70 let:

a) ve městech Brno, Adamov, Blansko, Vyškov bezplatná přeprava na základě speciálního průkazu;

b) při cestách region - město Brno nebo zpět možnost kombinace jízdného - sleva na jízdném.

Od roku 2004 je součástí budování Integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje také projekt „Rozvoj dopravní obslužnosti v Jihomoravském kraji formou IDS“ zahrnující výstavbu či modernizaci zastávek, přestupních zastávek a terminálů. Všechny stavby jsou projektovány a realizovány jako bezbariérové, snáze přístupné pro osoby se zdravotním a pohybovým postižením, pro méně pohyblivé osoby, tzn. pro seniory.

V I. fázi projektů SROP byly realizovány:

- přestupní terminály Sokolnice - Telnice, Zastávka u Brna

- přestupní zastávky Křenovice,

- zastávky Deblín, Březina, Blažovice, Hvozdec a Střelice -

Vršovice

Ve II. fázi projektů SROP byly realizovány:

- přestupní terminál Modřice - železniční stanice, Modřice - smyčka, Žabčice,

- přestupní zastávky Bukovina rozcestí, Ořechov - Jeřábkova, Brno Starý Lískovec – smyčka Blansko, Střelice - dolní,

- zastávky Řícmanice.

V současnosti se realizují stavby v Senetářově, Hradčanech.

Připravuje se výstavba v Hajanech, Brno Starý Lískovec Osová, Bystrc ZOO, Veverská Bítýška, Popovice u Rajhradu a Čebín, žel. st.

V roce 2005 bylo instalováno zvukové hlášení (rozhlas) v železničních stanicích Šlapanice a Brno - Slatina.

V roce 2006 bylo instalováno 149 zvukových majáček pro nevidomé v 50 železničních stanicích a zastávkách Jihomoravského kraje.

V roce 2007 budou zastávky a terminály IDS JMK označeny 250 ks informačních štítků pro nevidomé.

Za účelem zlepšení poskytovaných informací o dopravním spojení bude v roce 2007 instalováno 50 elektronických informačních panelů na přestupních terminálech, nádražích a zastávkách IDS JMK.

Informace o spojení integrovanou dopravou jsou k dispozici na internetu, kde lze také najít jízdní řády všech linek IDS JMK.

Jihomoravský kraj má zájem, aby se postupně zvyšoval podíl bezbariérových vozidel na linkových spojích veřejné autobusové dopravy, proto je ve výběrových řízeních na dopravce nových linek IDS JMK jedním z posuzovaných parametrů i bezbariérovost jejich autobusů.

Karlovarský kraj

Karlovarský kraj se v Programu zaměřil zejména na seniorskou generaci, a to na opatření, která povedou ke společenským aktivitám seniorů a ke komplexním sociálním službám.

Cílem pro naplňování společenských aktivit se stalo pro Karlovarský kraj umožnit seniorům ovlivňovat politický a společenský vývoj, formulovat své potřeby a požadavky a podílet se na jejich realizaci, získávat seniory k účasti na společenských aktivitách, využívat jejich potenciálu, vytvářet podmínky pro aktivní účast seniorů při tvorbě a realizaci programů a projektů pro ně samé.

V roce 2004 proto Karlovarský kraj vyhlásil samostatný program, dotační podporu aktivitám (projektům) v oblasti začleňování seniorů do společnosti, který je finančně podporován výhradně z rozpočtu Karlovarského kraje. Program klade důraz na tu skutečnost, aby v projektech byl řešen vztah a pomoc „uživatelé uživatelům“.

V únoru 2007 se Karlovarský kraj aktivně zapojil do projektu Evropa pro všechny, který realizuje občanské sdružení Centrum politických analýz (dále jen Centrum). Karlovarský kraj ve spolupráci s Centrem uskutečnil odborný seminář na téma „Čeští senioři a sociální inkluze“. Semináře se zúčastnili senioři, poskytovatelé sociálních služeb seniorům, zájmová sdružení seniorů a dále představitelé obcí a měst Karlovarského kraje.

V oblasti **komplexních sociálních služeb** je pro Karlovarský kraj cílem vytvoření takového systému sociálních služeb, které respektují práva a individuální potřeby seniorů, které jim umožní setrvat v přirozeném prostředí co možná nejdéle nebo po celý jejich život, podpoří udržení jejich nezávislosti a důstojného prožití této fáze jejich života a současně pomohou zajistit podporu rodinám, které pečují o nesoběstačné seniory.

V souladu s cíli sociální politiky EU jsou sociální služby vnímány jako hlavní nástroj sociálního začleňování seniorů do společnosti.

Karlovarský kraj si je plně vědom, že při vytváření efektivního systému sociálních služeb pro seniory, který by zároveň naplňoval základní principy zákona o sociálních službách, a při tvorbě jednotlivých opatření je nezbytné vycházet z poznatků podložených výzkumem skutečných potřeb seniorů, z relevantních statistických a demografických údajů a v neposlední řadě je třeba, aby se na těchto procesech aktivně podíleli i sami senioři.

Přestože Karlovarský kraj již v roce 2003 realizoval projekt s názvem „Vzdělávání v komunitním plánování na krajské úrovni“, v roce 2004 pak projekt s názvem „Komunitní plánování v Karlovarském kraji 2004“, nepodařilo se přes velkou snahu Karlovarského kraje sestavit v období let 2003-2006 Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Karlovarského kraje.

Již v roce 2003 však Karlovarský kraj přistoupil ke zmapování situace v zařízeních sociálních služeb převzatých z okresních úřadů a s využitím sebehodnotících dotazníků zjistil úroveň kvality poskytovaných sociálních služeb.

Na základě toho byl v roce 2004 zpracován jeden ze zásadních dokumentů „Analýza závěrečných zpráv z procesu sebehodnocení a konzultací v zařízeních sociálních služeb zřizovaných Karlovarským krajem“ (dále jen Analýza).

Z Analýzy vyplynul mimo jiné významný poznatek, a to, že neexistuje návaznost mezi službami, které přímo zajišťuje Karlovarský kraj, a mezi službami zajišťovanými obcemi a nestátními neziskovými organizacemi.

Vytvoření funkční sítě sociálních služeb v Karlovarském kraji tedy předpokládá návaznost sociálních služeb, které kraj zřizuje, na služby poskytované na úrovni obcí, měst a nestátních neziskových organizací (dále jen NNO).

Následně bylo proto v roce 2005 přistoupeno ke zmapování úrovně kvality poskytovaných služeb ve vybraných 30 zařízeních sociálních služeb, která zřizují obce, města nebo NNO.

Cílem tohoto mapování byla také podpora v zavádění standardů kvality sociálních služeb do praxe těchto zařízení. Z provedené analýzy mapování uvedených 30 zařízení sociálních služeb vyplývá, že NNO, obce a města se zaměřují především na poskytování služeb terénních s cílem podporovat život uživatelů v přirozeném prostředí. Pokud zřizují rezidenční zařízení, jedná se o služby s příznivou nízkou kapacitou. V některých zařízeních se ukazuje do budoucna jako nutné vyjasnit další směr jejich rozvoje.

Z analytických studií dále vyplynulo, že chybí znalosti a dovednosti o tom, jak standardy kvality v praxi účinně používat a naplňovat.

Karlovarský kraj proto realizoval další projekt - „Zavádění standardů kvality v sociálních službách v Karlovarském kraji“. V rámci tohoto projektu se řešily mimo jiné i kvalifikační předpoklady pracovníků v sociálních službách a jejich odborná úroveň. Byly zpracovány vzdělávací moduly pro pracovníky, kteří vykonávají sociální péči (přímá péče o klienta), a pracovníky managementu zařízení. Následně, v roce 2005 a 2006, zabezpečil Karlovarský kraj pro pracovníky NNO a obce, které zřizují rezidenční zařízení pro seniory, zdarma pro pracovníky těchto poskytovatelů a zřizovatelů vzdělávání zaměřené na kvalitu sociálních služeb.

Za nedílnou součást zajištění efektivního systému služeb považujeme také kvalitní informovanost občanů o možnostech řešit svou tíživou sociální situaci. Jedním z výstupů tohoto projektu byla proto také brožura „Přehled poskytovatelů sociálních služeb na území Karlovarského kraje“, která byla distribuována do celého kraje na místa, kde se senioři nebo jejich rodiny nejčastěji zajímají o možnosti řešení potíží spojených s jejich obtížnou sociální situací.

V návaznosti na výsledky předmětného projektu byl v roce 2006 - 2007 zároveň nastartován proces transformace sociální služby v domovech – penzionech pro důchodce na sociální službu domova pro seniory. S účinností zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen Zákon) došlo k transformaci 4 domovů - penzionů pro důchodce s celkovou kapacitou 470 lůžek na domovy pro seniory (zřizovatelem Karlovarský kraj).

Rada Karlovarského kraje schválila transformaci pořadníku čekatelů na umístění do domovů - penzionů pro důchodce na pořadníky čekatelů na domovy pro seniory. Zároveň schválila pravidlo přednostního umístění, tj. do transformovaných zařízení se budou přednostně přijímat osoby, které jsou závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni III – těžká závislost a ve stupni IV- úplná závislost za účelem zajištění potřebné a kvalifikované pomoci seniorům. Zajistí se tím zároveň lepší

dostupnost, adresnost a efektivita sociální služby domova pro seniory potřebným osobám.

Je zřejmé, že proces transformace je časově náročná záležitost. Karlovarský kraj se tak připravuje na demografické trendy, které signalizují, že seniorů bude po r. 2010 výrazně přibývat a proti dnešku bude více seniorů potřebovat intenzivní péči a podporu v důsledku ztráty soběstačnosti.

Na základě výstupů z uvedených realizovaných projektů, které byly orientovány na rozvoj sociálních služeb v Karlovarském kraji, pak Karlovarský kraj přistoupil ke zpracování zásadního dokumentu s názvem „Zásady rozvoje sociálních služeb v Karlovarském kraji pro období let 2007 – 2017“. Tento dokument deklaruje hlavní cíle rozvoje v sociálních službách v Karlovarském kraji takto:

- zajistit zvyšování kvality sociálních služeb s využíváním systému inspekci kvality, zavedením národních standardů kvality sociálních služeb, jejichž hlavním posláním je vytvářet podmínky pro ochranu lidské důstojnosti uživatele sociálních služeb a podpora jeho začleňování do společnosti
- podporovat zejména rozvoj takových služeb, které umožňují setrvání uživatele v jeho přirozeném prostředí (domácnosti, rodině, místní komunitě)
- zajistit dostatečnou nabídku všech druhů sociálních služeb ve vztahu k zjištěným potřebám procesem komunitního plánování (tj. vyjednáváním mezi zadavateli, poskytovateli a uživateli) a na základě střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb
- věnovat zvýšenou pozornost vzdělávání pracovníků sociálních služeb - podpora systému celoživotního vzdělávání.

Karlovarský kraj si je plně vědom, že regionální a místní politika má pro řešení problematiky týkající seniorů a stárnutí populace značný význam, a proto věnuje naplňování předmětného Programu zvýšenou pozornost.

Královéhradecký kraj

V Královéhradeckém kraji byla zřízena Komise Rady Královéhradeckého kraje pro řešení problematiky seniorů. V roce 2006 se tato komise sešla pouze jednou a témata jednání byly následující okruhy:

- projekt OPRLZ 2.1 – Vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb v zavádění standardů kvality sociálních služeb k funkční a efektivní Síti sociálních služeb Královéhradeckého kraje - zákon o sociálních službách
- informace k projektu: Od izolace k inkluzi – podpora inovací v re-integraci seniorů do života komunity.

Dne 9. ledna 2007 byla ustanovena Krajská rada seniorů Královéhradeckého kraje (www.rscr.cz). Dne 29. května 2007 proběhlo společné jednání Komise Rady Královéhradeckého kraje pro řešení problematiky seniorů a Krajské rady seniorů.

Liberecký kraj

Liberecký kraj věnuje problematice seniorů nemalou pozornost ve strategických dokumentech kraje, kterými jsou Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 - 2020 a Program rozvoje Libereckého kraje na období 2007 - 2013. Program rozvoje Libereckého kraje by měl být schválen v červnu 2007.

Podpora projektů transformace rezidenčních služeb apod. bude probíhat mimo jiné na základě Strategie střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje pro rok 2008 – analytická část, jež v současné době prochází schvalovacím procesem orgánů Libereckého kraje.

Moravskoslezský kraj

Moravskoslezský kraj je jedním z regionů s výrazným podílem seniorů v populaci a je zřejmé, že tento podíl bude v souladu s celorepublikovými sociálně demografickými trendy stále výraznější. Na základě této skutečnosti je snahou na území kraje vytvářet podmínky pro řešení problematiky stárnutí a seniorů, která zasahuje do veškerých oblastí lidského konání. Mnohé z realizovaných aktivit zaměřených na seniory jsou rovněž charakterizovány jako opatření jednotlivých koncepcí a strategických materiálů kraje.

V oblasti mládeže, sportu a tělovýchovy Moravskoslezský kraj podporuje přípravu na aktivní stárnutí a zdravý životní styl, např. v rámci dotačního titulu EVVO - podpora školních projektů, kdy jsou při studentských-žakovských konferencích senioři zapojeni do vybraných aktivit realizovaných školou. O zdravém životním stylu jsou v rámci besed, seminářů, vzdělávacích a jiných ekologicky zaměřených aktivit informováni lidé bez rozdílu věku. V každoročně vyhlašovaném titulu podpora volnočasových aktivit dětí a mládeže je rovněž zahrnuto celoživotní vzdělávání především osob se zdravotním postižením, ovšem program je otevřen rovněž

seniorům. V návaznosti na bod VIII Programu kraj podporuje aktivní činnost seniorů na sportovních aktivitách formou spolupráce s Klubem olympioniků Moravskoslezského kraje při zajišťování významných sportovních akcí (např. Ocenění nejúspěšnějších sportovců kraje, Hry olympiády dětí a mládeže). Opětovně kraj vyhlašuje dotační řízení s programy podpory zaměřenými na realizaci akcí pro seniory, opakovaně byla např. podpořena Moravskoslezská asociace Sport pro všechny, která pořádá sportovní akce také pro seniory.

V rámci dotačního řízení v oblasti kultury kraj dlouhodobě podporuje projekty určené pro seniory. Jedná se o akce, které senioři velkou měrou navštěvují (např. folklorní festivaly, koncerty klasické hudby). Jsou podporovány také zvláštní skupiny seniorů, které byly perzekuovány totalitními režimy u nás (k bodu VIII Programu).

V oblasti dopravy je zajišťována obnova vozového parku dopravců nákupem nízkopodlažních vozidel v souladu s bodem V Programu. Plnění části X Programu je zajišťováno naplňováním vyhlášky č. 369/2001 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace. Jsou podporovány aktivity spojené s modernizací a rekonstrukcí silnic II. a III. tříd a prostřednictvím poskytování dotací obcím je podporováno zvyšování pasivní bezpečnosti pozemních komunikací se zaměřením na pěší a nemotorové uživatele pozemních komunikací.

Moravskoslezský kraj se dále zasazuje o rozvoj primární zdravotní péče a úzkou spolupráci mezi službami zdravotními a službami sociální péče. Cíle Programu jsou v oblasti zdravotnictví naplňovány především poskytováním účelových dotací z rozpočtu Moravskoslezského kraje na podporu projektů v odvětví zdravotnictví prostřednictvím vyhlašovaných dotačních programů. Tyto jsou zaměřeny na podporu aktivního stárnutí, zdravého životního stylu, zvyšování informovanosti občanů v oblasti ochrany zdraví, prevenci nemoci a úrazů, předcházení nepříznivým důsledkům nemocí. Problematika zdravého stárnutí a zkvalitňování života seniorů je zakotvena v Koncepti zdravotní péče v Moravskoslezském kraji (schválena zastupitelstvem v dubnu roku 2004), kde jsou řešeny oblasti rozvoje kvalifikovaného ošetrovatelství a rehabilitace seniorů, podpora hospicové péče, restrukturalizace a reprofilizace lůžkového fondu zdravotnických zařízení zřizovaných krajem a rozšiřování služeb domácí péče.

Významnou aktivitou realizovanou v rámci Programu je program Světové zdravotnické organizace „Zdraví 21“, jehož je Moravskoslezský kraj aktivním účastníkem. Jedním z cílů programu je „Zdravé stárnutí“. V souvislosti s podporou gerontologického výzkumu se pod záštitou Moravskoslezského kraje každoročně konají Gerontologické dny. Jedná se o celostátní setkání odborníků ze zdravotní a sociální sféry s různým tematickým zaměřením v oblasti gerontologie a geriatric. Součástí akce jsou také doprovodné programy a firemní prezentace.

Péče o chronicky nemocné, ošetrovatelsky náročné pacienty a seniory, včetně rehabilitace, je poskytována na odděleních následné péče a v léčebnách dlouhodobě nemocných, které jsou součástí zdravotnických zařízení zřizovaných Moravskoslezským krajem. Nedílnou součástí zdravotní péče jsou agentury poskytující služby v oblasti domácí péče (ke dni 31.12.2006 bylo registrováno celkem 64 subjektů poskytujících domácí péči).

V posledních letech se do popředí dostává podpora rozvoje hospicové péče, uvedená jako jeden z cílů Programu. V současnosti je na území Moravskoslezského kraje realizován projekt výstavby Hospice Sv. Lukáše, který zajišťuje Charita Ostrava. Kapacita tohoto zařízení pro klienty v terminálním stadiu života z Moravskoslezského kraje bude činit 30 lůžek. Připravovaný hospic, jehož výstavba započala již v listopadu 2005 a nyní je před dokončením, je spolufinancován z rozpočtu statutárního města Ostravy, Ministerstva zdravotnictví a za přispění dobrovolných dárců z celé České republiky i ze zahraničí.

Zastupitelstvo kraje v dubnu roku 2004 také schválilo Koncepti sociálních služeb v Moravskoslezském kraji. Jejím stěžejním principem je vytvoření sítě typově, místě dostupných a kvalitních sociálních služeb. Cílem je, aby lidé, kteří se nacházejí v nepříznivé sociální situaci, měli možnost využívat místní instituce poskytující služby, přirozené sociální vazby a zůstali součástí svého přirozeného místního společenství. Tyto poskytované sociální služby, které jsou uživateli k dispozici, by měly adekvátně reagovat na jeho potřeby, měly by mít garanci kvality a odbornosti (odpovídat standardům kvality sociálních služeb). Uvedené se samozřejmě týká i cílové skupiny seniorů.

Z rozpočtu Moravskoslezského kraje byli na rok 2006, stejně jako v předcházejících letech, podpořeni jednotliví poskytovatelé sociálních služeb, přičemž služba mnohých z nich je zaměřena na uživatele ve věku seniorů. Tato podpora byla určena jak k zajištění provozních nákladů spojených s poskytováním služby (Program podpory sociálních služeb poskytovaných nestátními neziskovými organizacemi na regionální úrovni pro seniory a osoby se zdravotním postižením), tak i na zabezpečení rozvojových aktivit směřujících ke zkvalitnění poskytovaných služeb, případně k podpoře služeb, které řeší rozvoj či absenci potřebných druhů služeb (programy související se zaváděním standardů kvality sociálních služeb, s podporou vzdělávání, programy zaměřené na podporu procesu komunitního plánování a realizace výstupů komunitních plánů obcí). Vytvoření sítě v místě potřebných a kvalitních sociálních služeb je základním principem propojení komunitního plánování a standardů kvality sociálních služeb.

Moravskoslezský kraj byl v roce 2006 zřizovatelem 14 domovů důchodců a 2 domovů-penzionů pro důchodce s celkovou kapacitou 2038 lůžek. Vzhledem k tomu, že cílem kraje je zvyšování kvality poskytovaných sociálních služeb v souladu se skutečnými potřebami uživatelů služby, již v předcházejících letech bylo učiněno množství kroků směřujících k dosažení tohoto záměru. Již v roce 2005 proběhla řada dobrovolných přípravných inspekcí kvality v krajských organizacích. V roce 2006 se uskutečnily další tři, z toho jedna v domově důchodců. Nadále je postupně pokračováno v reformě krajských ústavních zařízení, realizované ve shodě s přijatými cíli, principy a směry vývoje, které kraj ve své Koncepti deklaruje.

Rovněž skutečnost, že je od 1.1. 2007 účinný zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který zcela mění systém v sociální oblasti, s sebou přinesla řadu aktivit, které byly vykonány ještě před účinností tohoto zákona. V těchto souvislostech pracovníci odboru sociálních věcí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje různými formami aktivně poskytovali metodickou podporu. Např. byla realizována řada seminářů určených pro představitele obcí a poskytovatelů

sociálních služeb s tím záměrem, aby tyto subjekty byly na legislativní a systémové změny připraveny a zejména byly schopny dále přenášet informace na uživatele služeb, z nichž senioři jistě tvoří neopomenutelnou skupinu.

Olomoucký kraj

Olomoucký kraj se v přípravě na stárnutí populace zaměřuje na různé druhy podpory seniorů či zdravotně postižených občanů kraje. Má vytvořenou síť sociálních služeb, které jsou poskytovány zařízeními sociálních služeb zřizovanými nejen Olomouckým krajem, ale i obcemi či nestátními neziskovými organizacemi.

Mezi organizace, ke kterým plní Olomoucký kraj zřizovatelskou funkci a na jejichž financování se tedy, patří příspěvkové organizace Olomouckého kraje, poskytující pobytové služby zejména domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením či chráněné bydlení. Kromě finančních příspěvků na provoz zařízení jsou podporovány i dotacemi na zvýšení standardu technické vybavenosti, například nákupem moderních zvedacích zařízení do koupelen. Tato síť byla díky významné finanční investici rozšířena o domov se zvláštním režimem s kapacitou 45 míst, který byl otevřen v roce 2006. Nejvýznamnější finanční akcí Olomouckého kraje v oblasti sociálních služeb však byla rekonstrukce bývalé nemocnice Prostějov, do které se z nevyhovujících prostor přemístil domov pro seniory. Vzniklé Centrum sociálních služeb Prostějov, umožňující poskytování kvalitních sociálních služeb 155 uživatelům, je určeno zejména pro osoby vyžadující vyšší míru podpory. V areálu našly zázemí i osoby s psychiatrickými onemocněními.

Pro zlepšení orientace v nabídce poskytovaných sociálních služeb, zejména seniorů, byl vydán v roce 2005 Přehled poskytovatelů sociálních služeb zřizovaných Olomouckým krajem.

Olomoucký kraj rovněž podporuje své obyvatele v udržení samostatnosti a uchování dosavadního způsobu života v jejich přirozeném prostředí provozováním pečovatelských služeb i denního stacionáře. Z rozpočtu Olomouckého kraje jsou též podporovány kulturní, společenské a sportovní události. Příkladem by mohly být Dny zdravotně postižených - Vivat Vita. V rámci této akce dochází k setkání a prezentaci poskytovatelů sociálních služeb i uživatelů sociálních služeb z celého Olomouckého kraje, uskutečňují se sportovní, pěvecké, divadelní a taneční vystoupení.

Olomoucký kraj finančně podporoval v letech 2005 a 2006 poskytovatele sociálních služeb v celkovém objemu 10 mil. Kč každý rok. Z rozpočtu Olomouckého kraje se poskytují příspěvky občanským sdružením, humanitárním organizacím a jiným právnickým a fyzickým osobám zaměřujícím se na sociální patologii, sociální služby a humanitární pomoc v rámci dotačních titulů na významné projekty nebo na neinvestiční finanční příspěvky do výše 20 tis. Kč.

Na podporu funkčního a efektivního plánování sociálních služeb je Olomouckým krajem využívána metoda komunitního plánování.

Olomoucký kraj nepodceňuje ani význam prevence, důkazem čehož je v 2007 nově vyhlášený dotační program na podporu organizací poskytujících služby v oblasti prevence sociálního vyloučení. Ve spolupráci s dalšími subjekty došlo v roce 2006 k vydání balíčku preventivních opatření v rámci Programu prevence kriminality Olomouckého kraje „Nenechte se podvést“, se zaměřením na cílovou skupinu seniorů i pracovníků domácí ošetrovatelské péče. Materiály určené seniorům byly distribuovány prostřednictvím České pošty při výplatě důchodů. Pro občany kraje byl

také vytvořen informační materiál Desatero kontaktu s osobami se zdravotním postižením o základních zásadách, jimiž se mají řídit občané při setkání s vozíčkáři, osobami nevidomými, sluchově postiženými, hluchoslepými či mentálně postiženými.

Ke zkvalitnění péče o seniory se Olomoucký kraj podílí na vzdělávání poskytovatelů a zadavatelů sociálních služeb ve spolupráci s odbornými školami. Reaguje tím na změny v legislativě či na nové trendy a postupy.

Na zlepšení dostupnosti služeb v životě seniorů a zdravotně postižených občanů využívají nejrůznější subjekty v Olomouckém kraji prostředky ze strukturálních fondů Evropské unie. Jedná se například o schválený projekt rozvoje MHD ve statutárním městě Olomouci, který řeší nákup nízkopodlažních tramvají.

V oblasti dopravy je nezbytné zmínit zprovoznění meziměstské bezbariérové autobusové linky mezi městy Přerov – Olomouc – Prostějov. Provozovatel této linky, firma CONNEX Morava, a. s., získala za tento počin cenu hejtmana za práci ve prospěch osob se zdravotním postižením. Linka umožňuje bezproblémovou přepravu všem osobám se sníženou schopností pohybu, tedy i seniorům.

Český rozhlas Olomouc připravil pro seniory (ale nejen pro ně) pořad rad, informací a nápadů pro dříve narozené s názvem Taneční pro pokročilé, kam s informacemi pro občany přicházejí i odborníci z Krajského úřadu Olomouckého kraje.

Jsme přesvědčeni, že výše uvedené aktivity jsou vnímány velmi pozitivně nejen seniory, ale také ostatními občany Olomouckého kraje.

Pardubický kraj

Stárnutí společnosti musíme chápat nejen jako problém zdravotní, ale také jako demografický, sociální a ekonomický s psychologickými a hlavně osobními důsledky. Lidé v seniorském věku by měli mít možnost plně využít svůj zdravotní potenciál a aktivně se podílet na životě společnosti.

K plnění úkolů vyplývajících z daného programu se na Krajském úřadě Pardubického kraje přihlásily tyto odbory : Odbor zdravotnictví, Odbor sociálních věcí, Odbor rozvoje lidských zdrojů a krajský živnostenský úřad, Odbor kultury a památkové péče.

K plnění uvádíme:

Odbor zdravotnictví - Z poslední analýzy vybraných ukazatelů zdravotního stavu obyvatelstva Pardubického kraje, kterou pravidelně jednou za dva roky aktualizuje Krajská hygienická stanice Pardubického kraje se sídlem v Pardubicích, mimo jiné vyplývá, že ženy i muži se v Pardubickém kraji dožívají vyššího věku než v mnohých jiných krajích České republiky.

Pardubický kraj považuje s ohledem na stárnutí populace podporu seniorů za jednu z priorit.

Zastupitelstvo Pardubického kraje usnesením ze dne 14. 12. 2006 schválilo Program Zdraví 21 v podmínkách Pardubického kraje a kromě jiného uložilo podporovat realizaci aktivit uvedených v cíli 5 Zdravé stárnutí. Tento cíl zahrnuje dva dílčí cíle, a to dílčí cíl 5.1 "Střední délka života a pravděpodobná délka života bez zdravotního postižení by se měla prodloužit u 65letých osob alespoň o 20%" a dílčí cíl 5.2 "Nejméně o 50% zvýšit podíl osob nad 80 let dosahujících v domácím

prostředí takovou úroveň zdraví, která jim umožňuje uchovat si soběstačnost, sebeúctu a své místo ve společnosti". Problematika seniorů se však prolíná i dalšími cíli programu (např. v rámci cíle 9 – „Snížení výskytu poranění způsobených násilím a úrazy“ – je jeden z úkolů věnován preventivní činnosti určené právě této skupině obyvatel – konkrétně jde o pořádání besed na téma „Bezpečí ve městě“ členy městské policie).

V grantových řízeních na podporu programů zdravotní politiky z rozpočtu Pardubického kraje se pravidelně objevují i projekty buď zaměřené výhradně na cílovou skupinu seniorů (např. v grantovém řízení pro rok 2007 „Poklady z královského věna“ – opakovaný edukačně-intervenční projekt zaměřený na aktivizaci seniorů) nebo projekty zahrnující mimo jiné i tuto část populace a týkající se např. zdravého životního stylu, prevence nemocí a úrazů, zvyšování informovanosti občanů v oblasti ochrany zdraví (letos např. projekt „Osvěta zaměřená na prevenci před civilizačními chorobami“ – soubor osmi přednášek o prevenci a životě s civilizačními nemocemi). Hlavním bodem realizované dotační politiky je (i přes omezené finanční možnosti) podpora projektů naplňujících program Zdraví 21 a podpora činnosti nestátních neziskových organizací v oblasti zdravotnictví (nestátní neziskové organizace zdravotně postižených, dlouhodobě nemocných atd.).

Dne 1. dubna 2003 byl jmenován odborným krajským konzultantem v oboru gerontologie a geriatry primář Geriatrického centra Krajské nemocnice Pardubice MUDr. Ivo Bureš. Vedoucí odboru zdravotnictví má ustaven sbor odborníků, který vykonává poradní, iniciační a koncepční činnost v jednotlivých lékařských oborech. Osvědčila se rovněž myšlenka pořádat na půdě krajského úřadu pravidelně celokrajské semináře věnované vždy určité odborné problematice, poslední z nich (konaný dne 24. 1. 2007) byl zaměřen na ošetrovatelskou péči, přičemž byl věnován prostor i péči o geriatrické pacienty.

Činnosti směřující k aktivně prožitému životu seniorů uskutečňují již nyní v praxi mnohá Zdravá města, obce a regiony ČR. V Pardubickém kraji se jedná o Zdravé město Chrudim, Litomyšl a Moravská Třebová. Nejčastěji se můžeme setkat se vzdělávacími programy pro starší spoluobčany - tzv. Univerzitami třetího věku nebo semináři nazvanými podle projektu Státního zdravotního ústavu „Chutný život“.

Velkému zájmu seniorské veřejnosti se těší Dny zdraví, pravidelně pořádané Zdravotním ústavem se sídlem v Pardubicích. Smyslem akce je seznámit občany s rizikovými faktory nejčastěji se vyskytujícími civilizačních nemocí tak, aby byli motivováni k pozitivní změně svého životního stylu.

Nejrůznější aktivity zajišťují také městem provozované kluby důchodců. Ve Zdravém městě Litomyšli je vedle Klubu důchodců aktivně činný také Parkinson klub, kde se sdružují postižení Parkinsonovou chorobou. (Kromě toho zde již promovaly první ročníky na místní Univerzitě třetího věku, o kterou je v tomto nevelkém městě nebývalý zájem.)

K podpoře celoživotního vzdělávání se již dvakrát uskutečnil Týden vzdělávání dospělých v Pardubickém kraji. V rámci něj byla nabídnuta veřejnosti řada vzdělávacích akcí - od jazykových kurzů a ukázkových hodin výuky jazyků, přes

kurzy zaměřené na různé oblasti informačních technologií (Internet pro všechny apod.) až po kurzy a semináře věnované např. osobnostnímu rozvoji člověka, zdraví apod.

Odbor sociálních věcí je zapojen do Programu zdraví 21 v podmínkách Pardubického kraje, spolupracuje hlavně na cíli 5 – Zdravé stárnutí a připravuje projekty zaměřené na humanizaci organizací zřizovaných Krajským úřadem.

Odbor sociálních věcí podporuje prostřednictvím svých dotačních titulů programy týkající se seniorů, například aktivizační programy, terénní programy, denní stacionáře pro seniory, projekty zaměřené na vzdělávání pracovníků činných v sociálních službách, proces komunitního plánování sociálních služeb (KPSS) v obcích a regionech. V současné době je realizován projekt „Systém podpory plánování sociálních služeb na úrovni obcí v Pardubickém kraji“. Prostřednictvím KPSS lze seniorům nabídnout možnost ovlivňovat politický a společenský vývoj, formulovat své potřeby a požadavky a podílet se na jejich realizaci, vytvářet podmínky pro aktivní účast seniorů při tvorbě a realizaci programů a projektů pro ně samé.

Dále se zabýváme zaváděním standardů kvality sociálních služeb v zařízeních sociálních služeb zřizovaných Pardubickým krajem a podporujeme zavádění standardů v ostatních zařízeních (např. prostřednictvím workshopů uskutečněných v roce 2006).

Odbor rozvoje lidských zdrojů a krajský živnostenský úřad

V oblasti rozvoje lidských zdrojů, celoživotního vzdělávání a zaměstnanosti byly v roce 2006 realizovány Pardubickým krajem následující akce:

Kurs trénování paměti - jednalo se o bezplatnou akci pro širokou veřejnost, která byla pro velký zájem uskutečněna 2x.

II. ročník mediální kampaně na podporu celoživotního vzdělávání - akce byla cíleně zaměřené na věkovou kategorii obyvatel 50+; v rámci kampaně byla zřízena bezplatná poradenská linka a organizována internetová hra pro širokou veřejnost.

II. ročník Týdne vzdělávání dospělých - v rámci akce bylo veřejnosti zdarma nabídnuto celkem 77 různých vzdělávacích akcí (zejména jazykové kurzy, kurzy informačních technologií a rozvoje osobnosti).

Dále Pardubický kraj ze svého rozpočtu podpořil projekty:

- „Regionální internetové středisko pro seniory“ provozované v Domě techniky v Pardubicích,
- „Internet pro seniory“ provozovaný v Základní škole Krouna.

Odbor kultury a památkové péče - Opatření programu jsou směřována na centrální orgány, tedy v našem případě na Ministerstvo kultury ČR. Od přijetí programu až dosud nebyl odbor kultury a památkové péče KrÚ Pk vyzván k zapojení do uvedeného programu. Jeho realizace je podle průběžné zprávy o plnění z r. 2005 v Pardubickém kraji zajišťována v rámci „Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR - Zdraví pro všechny v 21. století“, pod cílem 5 - Zdravé stárnutí. Naplňování materiálu je v působnosti odboru zdravotnictví KrÚ Pk.

Odbor kultury a památkové péče (dále jen OKPP) tedy v této souvislosti může doplnit pouze následující informace, které má k dispozici a které se přímo dotýkají činnosti odboru:

Grantová řízení na podporu kulturních aktivit, která Pardubický kraj každoročně vyhlašuje, jsou otevřená rovněž aktivitám zaměřeným na seniory. V tomto ohledu je však třeba konstatovat, že z celkového počtu podaných žádostí problematiku seniorů řeší jen minimální procento. OKPP však nemá k dispozici informace, zda se takové aktivity neucházejí o podporu právě z výše uvedeného programu Zdraví pro všechny v 21. století.

Aktivněji přistupují k zájmům seniorů příspěvkové organizace Pardubického kraje v oblasti kultury. Cíleně pro tuto kategorii pořádají řadu vzdělávacích aktivit – např. kurzy počítačové gramotnosti a práce s internetem v Krajské knihovně v Pardubicích, přednáškové cykly Východočeské galerie v Pardubicích, aj. Běžné je poskytování zlevněného vstupného.

Přesto jsou i v tomto ohledu značné rezervy, uvedené aktivity by bylo jistě možné rozšířit zejména v souvislosti s možným využitím finančních zdrojů fondů EU.

Doporučení a závěr: Přestože cíle a aktivity k naplňování Národního programu přípravy na stárnutí ve smyslu usnesení vlády č. 485 z 15. 5. 2002 jsou časově omezeny na období 2003 až 2007, budou pokračovat i nadále, protože Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva - Program zdraví 21 v podmínkách Pardubického kraje je programem s dlouhodobým výhledem, přibližně do r. 2015.

Z tohoto důvodu také doporučujeme pokračovat v cílech, formách i způsobech k jejich dosažení i v dalším období.

Dále doporučujeme všem krajům zapojit do řešení této celospolečensky závažné problematiky kromě odboru zdravotnictví a sociálních věcí krajských úřadů také odbory představující další resorty (regionální rozvoj, školství, kulturu apod.).

Středočeský kraj

Středočeský kraj v současné době usiluje o vytvoření systému sociálních služeb, který bude zaručovat kvalitu poskytovaných služeb a bude dostupný všem, kteří ho budou potřebovat a chtít využít tak, jak to má na mysli zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Spolu s Hlavním městem Prahou, Jihomoravským a Moravskoslezským krajem je krajem s nejstarším obyvatelstvem. Senioři jsou jednou z významných cílových skupin, vůči které kraj zaměřuje svou zvýšenou pozornost.

System sociálních služeb ve Středočeském kraji si klade za cíl podporovat zejména rozvoj takových služeb, které umožňují seniorům co nejdéle zůstat v přirozeném prostředí a zároveň zaručit i při nezbytném pobytu v rezidenčních zařízeních důstojné stáří a možnost co nejkvalitnějšího aktivního života. Přibývajícím počtem starších lidí v kraji představuje v důsledku zvyšujícího se vzdělání a zlepšujícího se zdraví populace potenciál pro sociální a ekonomický rozvoj.

Naplňování cílů a opatření Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2003 - 2007 v oblasti sociálních služeb ve Středočeském kraji je uskutečňováno především prostřednictvím :

- zavádění standardů kvality sociálních služeb ve smyslu zákona o sociálních službách a prováděcí vyhlášky zákona
- podpory komunitního plánování sociálních služeb
- podpory širokého spektra sociálních služeb z grantového systému Středočeského kraje - poskytování dotací z Humanitárního fondu Středočeského kraje v oblasti sociální.

Zvyšování kvality sociálních služeb prostřednictvím zavádění standardů kvality sociálních služeb ve Středočeském kraji

Středočeský kraj proces zavádění standardů kvality započal v příspěvkových organizacích v sociální oblasti zřizovaných Středočeským krajem již v roce 2003, kdy bylo na téma kvality uspořádáno několik celokrajských seminářů. Systematická a intenzivní podpora poskytovatelů sociálních služeb včetně domovů důchodců ze strany Středočeského kraje byla zahájena v roce 2004 formou dalšího vzdělávání. V roce 2005 Rada Středočeského kraje schválila projekty v rámci zavádění standardů kvality na období let 2005 - 2007. Projekt vzdělávání zadavatele a poskytovatelů v oblasti standardů kvality sociálních služeb připravený ve spolupráci s Národním vzdělávacím fondem, o.p.s. CEKAS je určený především pro pracovníky domovů důchodců. Účastní se ho rovněž pracovníci odboru sociálních věcí Krajského úřadu Středočeského kraje. Hlavním cílem projektu je zajistit v organizacích zřizovaných Středočeským krajem poskytování kvalitních sociálních služeb uživatelům v souladu se standardy kvality. Tento projekt získal podporu z Operačního programu Rozvoje lidských zdrojů. V průběhu realizace projektu jsou výstupy vyhodnocovány a jsou realizována nezbytná opatření na úrovni kraje. Projekt má být ukončen ve 3. čtvrtletí 2007.

Další práce na zkvalitňování sociálních služeb probíhají ve spolupráci s poskytovateli sociálních služeb z řad obecních, církevních a nestátních neziskových organizací. Naplňování principů kvality ze strany těchto poskytovatelů je rovněž zohledňováno při rozdělování dotací z grantového systému Středočeského kraje.

Zvyšování dostupnosti sociálních služeb prostřednictvím komunitního plánování ve Středočeském kraji

Na počátku roku 2005 Rada Středočeského kraje schválila záměr Zahájení procesu komunitního plánování sociálních služeb ve Středočeském kraji, kterým vyjádřila svoji podporu tomuto procesu. Na území Středočeského kraje několik subjektů započalo práce spojené s přípravou a realizací komunitního plánování. Na tuto činnost obdržely v roce 2006 z Humanitárního fondu Středočeského kraje pro sociální oblast prostředky :

- Město Mělník
- Zahrada - občanské sdružení (Mělnicko - Kokořínsko)
- Město Beroun
- Město Čáslav - Marta - středisko Diakonie ČCE
- Podblanickem - občanské sdružení
- Město Příbram

K zajištění užší spolupráce a zprostředkování dalších informací zástupcům jednotlivých obcí a poskytovatelům byl uskutečněn celokrajový seminář a tisková konference uspořádaná Středočeským krajem. Pět krajských metodiček/vzdělavatelek komunitního plánování sociálních služeb ukončilo vzdělávací program, který probíhal v rámci veřejné zakázky MPSV „Zajišťování místní a typové dostupnosti sociálních služeb“. Tento projekt byl spolufinancován Evropskou unií z Evropského sociálního fondu operačního programu Rozvoj lidských zdrojů a vládou České republiky. Proškolené vzdělavatelky-metodičky KPSS budou k dispozici obcím a regionům, pro které budou realizována vzdělávání zpracovatelů komunitních plánů, včetně poskytování průběžné metodické podpory, konzultací a supervizí. V rámci pilotního projektu krajské metodičky proškolily 6 triád (Neratovice, Rakovník, Brandýs nad Labem - Stará Boleslav, Karlštejnsko, Mnichovo Hradiště a Velvary). Stav komunitního plánování sociálních služeb v kraji je v jednotlivých obcích zatím rozdílný a ve většině obcí probíhá v různých fázích.

Podpora širokého spektra sociálních služeb pro seniory z grantového systému Středočeského kraje - poskytování dotací z Humanitárního fondu Středočeského kraje v oblasti sociální

Středočeský kraj prostřednictvím svého Humanitárního fondu podporuje činnosti a služby v sociální oblasti, které poskytují neziskové organizace, obce nebo příspěvkové organizace obcí. V Humanitárním fondu pro sociální oblast jsou obsaženy rovněž projekty na podporu seniorů a zdravotně postižených. Kraj podporuje především služby nadlokálního charakteru, které přispějí k rozvoji sociálně zdravotních služeb v kraji. Pokud jde o samotné seniory, jedná se především o podporu pečovatelských služeb z mikroregionů, péči o seniory a zdravotně postižené všeobecně - např. prostřednictvím denních stacionářů, center denních služeb, respitní a hospicové péče apod. O dotace z humanitárního fondu Středočeského kraje pro sociální oblast může žádat i organizace, která nemá sídlo na území Středočeského kraje, avšak má ve své péči klienty s trvalým bydlištěm ve Středočeském kraji. Výsledky dotací jsou schvalovány Komisí pro sociální věci Středočeského kraje, Radou Středočeského kraje. Je-li dotace vyšší nežli 200 tis. Kč nebo se jedná o dotaci pro obce, schvaluje vyšší dotace ještě Zastupitelstvo Středočeského kraje.

Od 1. ledna 2006 přistoupil Středočeský kraj k postupnému převodu zřizovatelských funkcí pečovatelské služby na obce, církve nebo neziskový sektor. V souladu s tímto rozhodnutím k 1. lednu 2007 kraj není zřizovatelem ani poskytovatelem pečovatelské služby. Tímto postupným procesem kraj přiblížil službu klientům a sjednotil podmínky pro čerpání finančních prostředků poskytovatelům této služby.

V únoru 2007 se uskutečnil Krajský kulatý stůl k diskusi nad Strategií udržitelného rozvoje ČR za účasti vedení kraje, zástupců Rady vlády pro udržitelný rozvoj a zástupců resortů a jednotlivých odborů KÚSK. Jednou z projednávaných oblastí byla také sociální problematika. Výstup z této odborné diskuse poslouží jako podklad pro aktualizaci Strategie udržitelného rozvoje ČR.

V Preambuli Tezí sociální politiky Středočeského kraje se zdůrazňuje, že uživatelé sociálních služeb jsou lidé v nepříznivé sociální situaci, kteří z důvodu okamžitého nebo dlouhodobého znevýhodnění jsou zranitelnější a jejich sociální situace musí být řešena s ohledem na jejich specifické potřeby. Zároveň musí být

zachována autonomie při rozhodování o jejich vlastním způsobu života, posílení jejich odpovědnosti za řešení vlastní sociální situace a adresné poskytování vynakládaných finančních prostředků. V Preambuli je zdůrazněn význam a úloha rodiny, která propojuje generace a vytváří mezi nimi kontinuitu a pouta solidarity. Mladé lidi a střední generaci je proto nezbytné připravovat na potřebu poskytování potřebné péče jejich rodičům a prarodičům. Důležitým prvkem je seznamování široké veřejnosti s dobrými příklady v praxi. Nezbytné je usilovat o dodržování etických norem a principů lidských práv.

Výchova mladé generace v rodině a ve vzdělávacím systému musí směřovat k tomu, aby byla připravena tato práva, odpovědnost a povinnosti převzít v co nejširším rozsahu. Pro zkvalitňování mezilidských a mezigeneračních vztahů je v kraji vybudována široká síť poraden pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, které plní důležitou funkci na území kraje.

Pro případy, kdy mezigenerační vazby selžou, případně rodina z různých příčin nemůže povinnosti a odpovědnost k seniorům nebo zdravotně postiženým plnit, je nezbytné, aby fungovala dostupná síť sociálních služeb v souladu s rozvíjejícími se potřebami obyvatel kraje.

K tomu je třeba zajistit zpracování a koordinaci tvorby střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v souladu s ust. § 95 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který bude předložen Radě Středočeského kraje jako příloha k žádosti o dotaci na sociální služby ve smyslu zákona o sociálních službách.

Koncepční dokumenty Středočeského kraje zahrnující problematiku demografického stárnutí nebo materiály související:

- 1) Program rozvoje územního obvodu Středočeského kraje schválený Zastupitelstvem Středočeského kraje (Usnesení č. 38-10/202/RK ze dne 12.9.2002)
- 2) Teze sociální politiky, schválené Radou Středočeského kraje usnesením č. 36-07/2003/RK ze dne 2.4. 2003
- 3) Zásady integrovaného grantového řízení Středočeského kraje v oblasti sociální (systém poskytování dotací z krajského rozpočtu), které schválila Rada kraje usnesením č. 23 - 24 /2003/RK ze dne 22.10. 2003
- 4) Sociálně demografická analýza Středočeského kraje, kterou vzala Rada kraje na vědomí usnesením č. 51-17/2004/RK dne 28.7. 2004.
- 5) Návrh směrů rozvoje sociálních služeb ve Středočeském kraji, který vzala Rada kraje na vědomí usnesením č. 04-03/2005/RK dne 2.2. 2005.
- 6) Strategie tvorby střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb ve Středočeském kraji, kterou se zabývala Komise pro sociální věci Středočeského kraje na svém zasedání dne 13.3. 2007.

Ústecký kraj

V Ústeckém kraji stejně jako v celé České republice dochází k výraznému stárnutí populace. Dle údajů Českého statistického úřadu Ústí nad Labem skupina obyvatel starších 65 let zaznamená v následujících letech výrazný nárůst. V roce 2010 by tato skupina obyvatel měla v Ústeckém kraji narůst o více než 10 000, tj. celkem přes 112 000 osob, a v roce 2050 oproti roku 2002 na dvojnásobek, tj. cca přes 200 800 osob starších 65 let.

V Ústeckém kraji je poměrně široká síť sociálních služeb pro seniory. Je zde vysoká vybavenost kapacitami pobytových služeb. Ústecký kraj je zřizovatelem jedenácti a obce dvaceti čtyř domovů pro seniory. Dalších sedm domovů pro seniory provozují nestátní neziskové organizace. Kromě pobytových služeb poskytuje cca dvacet šest nestátních neziskových organizací na území kraje další služby pro seniory, jako ošetřovatelské a pečovatelské služby, denní stacionáře, sociálně aktivizační služby, asistenční služby, sociální poradenství a půjčovny kompenzačních pomůcek.

Finanční prostředky na poskytování sociálních služeb získávají příspěvkové organizace a nestátní neziskové organizace zejména ze státních zdrojů – především od Ministerstva práce a sociálních věcí, dále od zřizovatelů (kraj, obce), z fondů EU a dalších. Ústecký kraj rovněž každoročně vyhlašuje dotační program Podpora sociálně – zdravotních služeb, v rámci kterého jsou podporovány služby poskytované zejména nestátními neziskovými organizacemi. Nedostatek finančních prostředků na všechny potřebné sociální služby však zůstává stále problémem.

Na území kraje je podporováno zpracovávání střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb obcí. Rada obcí má již tyto plány zpracovány, další jsou ve fázi přípravy. Součástí těchto plánů jsou i služby pro seniory. Prioritou je zajištění dostatku kvalitních terénních sociálních služeb. Významným druhem terénní služby je pečovatelská služba a asistenční služby, které umožňují zachovat pobyt seniorů v přirozeném sociálním prostředí. Do popředí zájmů se také dostává vytváření podmínek pro aktivní využívání volného času seniorů, a to zejména podporou vzniku klubů pro seniory. Obce rovněž řeší bydlení seniorů výstavbou domů s pečovatelskou službou.

V současné době Ústecký kraj, v souladu s § 95 písm. d) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zpracovává ve spolupráci s obcemi, zástupci poskytovatelů sociálních služeb a zástupci osob, kterým jsou poskytovány sociální služby, střednědobý plán rozvoje sociálních služeb. Cílem plánu je zajistit místní a typovou dostupnost sociálních služeb v Ústeckém kraji na základě indikovaných potřeb a vytvoření systému kvalitních, efektivních a stabilně finančně zabezpečených sociálních služeb v kraji. Jednou z oblastí, kterými se plánování zabývá, je péče o seniory.

V rámci střednědobého plánu pro oblast péče o seniory byly stanoveny následující cíle, které jsou zatím ve fázi vnitřního připomínkování:

- Zajistit fungující informační systém o sociálních službách v Ústeckém kraji.

Cílem je umožnit potencionálním klientům sociálních služeb, poskytovatelům i správním orgánům jednoduše a rychle získat potřebné informace o existujících sociálních službách. Zatím neexistuje v Ústeckém kraji ucelený informační systém o nabídce sociálních služeb dostupný široké veřejnosti.

- Zajistit dostupnost terénních sociálních služeb.

Jedná se o zajištění pečovatelské služby, osobní asistence, hospicové domácí péče a dalších terénních služeb v potřebné kvalitě a kvantitě i v menších obcích kraje. Tzn. zejména udržení stávajícího systému služeb a

jeho rozšíření o další potřebné aktivity. Plánovanými rozvojovými aktivitami jsou zejména zajištění poskytování některých služeb 24 hodin denně, rozvoz obědů i o víkendech, včetně nabídky dietních jídel, půjčování kompenzačních pomůcek a větší využití dobrovolníků v sociálních službách.

- Zajistit dostupné a kvalitní pobytové služby různých typů.

Jedná se o zajištění služeb stávajících domovů pro seniory a domovů pro osoby se zdravotním postižením a pobytových služeb pro seniory se sníženou soběstačností v důsledku demence, Alzheimerovy choroby, závislosti na návykových látkách apod. Dále se jedná též o zajištění respitních služeb.

- Podpora rozvoje denních center pro seniory.

Cílem je zajistit dostupnost této služby ve všech oblastech kraje.

- Vytvoření podmínek pro klubové a společenské setkávání seniorů v každém městě.

Jedná se o vytváření možností pro setkávání vrstevníků v prostorách přizpůsobených převážně cílové skupině seniorů a zdravotně postižených, s možností odpočinku, občerstvení, a s nabídkou kulturních, zábavných a vzdělávacích aktivit.

- Podporovat vzdělávání pracovníků v sociálních službách.

Cílem je prostřednictvím zvyšování odbornosti pracovníků v sociálních službách dosáhnout zkvalitnění poskytovaných sociálních služeb.

V oblasti vzdělávání schválilo Zastupitelstvo Ústeckého kraje dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Ústeckého kraje. Jde zejména o rozšíření vzdělávací nabídky středních a vyšších odborných škol o vzdělávací programy pro dospělé, seniory nevyjímaje. Ústecký kraj rovněž podporuje využívání všech škol a školských zařízení i v době mimo řádné vyučování pro účely dalšího vzdělávání. Rada škol se tak přirozenou cestou stává místními centry vzdělávání, kdy v rámci své oborové profilace nabízí řadu vzdělávacích kurzů pro účastníky z řad široké veřejnosti. Mezi seniory získávají na oblibě zejména kurzy se zaměřením na využití počítačů a internetu. V Ústeckém kraji v současné době působí šest vysokých škol. V rámci univerzit třetího věku jsou na některých z nich zájemcům z řad seniorů nabízeny samostatné vzdělávací kurzy i ucelené studijní programy.

Zlínský kraj

Demografická situace ve Zlínském kraji byla zmapována v Analýze socioekonomického a demografického vývoje, kterou kraj nechal zpracovat v roce 2004. Analýza ukázala, že Zlínský kraj vykazuje příznivější věkovou strukturu, než je průměr ČR. Tento rozdíl se však postupně zmenšuje. Kraj proto bude čelit stejným problémům souvisejícím se stárnutím populace jako celá Česká republika. Věková struktura populace ve Zlínském kraji má mírně stárnoucí demografický trend, tak jako v celé České republice. Vývoj věkového složení obyvatel je charakterizován zvyšujícím se podílem obyvatel v poproduktivním věku, proti roku 2003 se podíl

obyvatel starších 64 let zvýšil z 14,1 % na 14,3 %. Mírně vzrostla naděje dožití při narození žen na 79,54 let, naděje dožití mužů se snížila na 71,80 let. Prognóza budoucího vývoje demografické struktury obyvatelstva ukázala, že v roce 2030 by měla být ve Zlínském kraji téměř čtvrtina obyvatelstva starší 65 let, což může mít velmi významné důsledky, a je nezbytné se na tuto situaci průběžně připravovat. Významným aspektem při přípravě kraje na stárnutí populace je členství jednoho z členů Rady Zlínského kraje v Radě vlády pro seniory a stárnutí populace.

Jednou z oblastí, které se změna věkové struktury obyvatelstva dotkne, jsou bezpochyby sociální služby. Stárnutí populace ovlivní především to, že budou muset být vytvořeny dostatečné kapacity služeb, které budou nejen schopny pokrýt zvýšenou poptávku ze strany seniorů, ale současně budou poskytovány v kvalitě odpovídající standardům kvality sociálních služeb. Důležitým aspektem pro zabezpečení sociálních služeb je informovanost potenciálních uživatelů i veřejnosti o dostupnosti služeb. Proto Zlínský kraj v roce 2005 vydal Katalog sociálních služeb Zlínského kraje, který zmapoval široké spektrum služeb poskytovaných na území kraje.

Kraj musí znát, které sociální služby jsou aktuálně požadované a jaké budou potřebné v dalším období, musí tyto služby koncepčně rozvíjet a plánovat. Proto Zlínský kraj podporuje proces plánování rozvoje sociálních služeb a také obce v tom, aby se do plánování sociálních služeb aktivně zapojovaly. Obcím poskytuje podporu prostřednictvím školení v komunitním plánování sociálních služeb. Školení jsou zajišťována každoročně od roku 2005. Od počátku roku 2007 je obcím poskytována intenzivnější podpora prostřednictvím projektu „Vzdělávání v oblasti komunitního plánování sociálních služeb ve Zlínském kraji“, který byl podpořen Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR. V rámci projektu zástupci obcí absolvují několik vzdělávacích aktivit a obdrží také přímou podporu metodiků komunitního plánování při řešení konkrétních problémů při plánování sociálních služeb v obci. Sociální služby pro seniory jsou jednou ze základních oblastí, jimž je v rámci plánování rozvoje sociálních služeb věnována velká pozornost.

Kromě nyní zpracovávaného střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb bude pro zlepšení kvality života seniorů významný také připravovaný Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením. Dokument není zaměřen primárně na cílovou skupinu seniorů, ale připravovaná opatření se dotknou i seniorů, například v bezbariérovosti či v dopravě.

Do budoucna bude třeba podporovat ve zvýšené míře takové služby, které umožní seniorům zůstat co nejdéle v přirozeném prostředí. Zlínský kraj se záměrem přiblížit terénní sociální služby jejich uživatelům a zvýšit jejich efektivitu převedl pečovatelskou službu na obce nebo nestátní neziskové organizace. Podle zájmu obcí jsou pak průběžně předávána i některá pobytová zařízení, a to zejména zařízení poskytující sociální služby seniorům.

Zlínský kraj se přímo podílí na poskytování sociálních služeb prostřednictvím zřizovaných příspěvkových organizací, v nichž dlouhodobě a průběžně usiluje o zvyšování kvality poskytovaných služeb a zajištění nabídky služeb odpovídající požadavkům cílové skupiny. Kvalita služeb poskytovaných seniorům byla na celostátní úrovni oceněna udělením Ceny kvality v sociální péči zaměstnanci

Domova pro seniory Buchlovice. Zvyšování kvality je třeba věnovat stálou pozornost. Proto je organizacím zřizovaným krajem poskytována podpora při zavádění standardů kvality sociálních služeb. Průběžně také probíhají rekonstrukce starších objektů a v rámci finančních možností je prováděna obnova vybavení a interiéru jednotlivých zařízení. Za mimořádně významnou aktivitu považujeme v loňském roce zahájenou rekonstrukci Domova pro seniory Kvasice a přípravu vzniku specializovaného oddělení pro seniory s Alzheimerovou chorobou či jinými typy demencí v Domově pro seniory Buchlovice. Rozvoji služeb seniorům trpícím různými formami demencí bude nutno věnovat v budoucnu zvýšenou pozornost. Nabídka těchto služeb dosud nebyla dostatečně zajištěna a vývoj ukazuje, že seniorů s těmito problémy bude neustále přibývat.

Další z oblastí, které se změna demografického vývoje ve Zlínském kraji dotkne, je zdravotnictví. Aktivity Zlínského kraje vedoucí k naplňování priorit stanovených Národním programem přípravy na stárnutí na léta 2003 – 2007 pro oblast zdravotnictví vycházejí z Koncepte rozvoje zdravotnických zařízení Zlínského kraje schválené rozhodnutím Zastupitelstva Zlínského kraje v srpnu 2005.

Snahou Zlínského kraje je níže uvedenými aktivitami zabezpečit zvýšení úrovně zdravotní péče poskytované seniorům ve všech 3 segmentech :

- primární péče
- akutní lůžkové péče
- následné péče

V oblasti primární péče se Zlínský kraj podílí na finančním zajištění erudice praktických lékařů jakožto nezastupitelného segmentu poskytovatelů zdravotní péče o seniory v první linii.

V oblasti akutní lůžkové péče je záměrem Zlínského kraje zvýšení dostupnosti ústavní rehabilitační péče v lůžkových zdravotnických zařízeních s majetkovou účastí Zlínského kraje. Za tímto účelem byla vytvořena rehabilitační lůžka v Kroměřížské nemocnici a.s., v Uherskohradištské nemocnici a.s., a v současnosti probíhají jednání o nasmlouvání lůžkové rehabilitační péče se zdravotními pojišťovnami.

V oblasti následné péče je záměrem Zlínského kraje:

a) navýšení počtu lůžek následné péče prostřednictvím transformace interních lůžek Městské nemocnice Slavičín a Nemocnice Atlas, jak vyplývá z doporučení výběrového řízení na lůžkovou péči ve Zlínském kraji, realizovaného na MZ ČR v závěru loňského roku.

b) podpora rozvoje hospicové péče – v letech 2003 -2006 byla z prostředků ZK poskytnuta finanční podpora ve výši 5,5 milionů Kč určená na výstavbu Centra hospicové a respitní péče Citadela ve Valašském Meziříčí a opravu Nemocnice Milosrdných bratří Vizovice.

c) vytvoření lůžek následné rehabilitace ve Zlínském kraji formou transformace lázeňských lůžek.

Další snahou Zlínského kraje v oblasti zdravotnictví je zvyšování informovanosti občanů v oblasti péče o zdraví a předcházení nepříznivým důsledkům nemocí. S tímto cílem podpořil kraj v průběhu let 2003 – 2006 projekty neziskových organizací zaměřené na podporu prevence onkologických a kardiovaskulárních onemocnění a na podporu respirační péče s důrazem na klienty s Alzheimerovým onemocněním v celkové výši 880 tisíc Kč.

Za účelem zvyšování odborné úrovně zdravotní péče o seniory je pod záštitou Zlínského kraje každoročně pořádán mezinárodní Kongres gerontologie a geriatrie ve Zlíně k aktuálním problémům zdravotní péče o seniory.

Zlínský kraj si je vědom, že stárnutí populace představuje jednu z největších výzev, s níž se musí naše společnost v budoucnosti vyrovnat. Pro úspěšné zvládnutí všech důsledků, které s sebou stárnutí obyvatelstva přináší, je třeba, aby se všechny relevantní subjekty zapojily do aktivit, díky nimž bude společnost na demografické změny připravena. Zlínský kraj přesto, že nemá zpracovaný vlastní regionální program přípravy na stárnutí, svými aktivitami usiluje o to, aby senioři v kraji měli lepší podmínky pro život.

Statutární město Brno

Dlouhodobým trendem ve vývoji věkové struktury obyvatelstva okresu Brno-město stejně jako obyvatelstva České republiky je stárnutí a klesající zastoupení nejnižších věkových kategorií. Podle statistických dat k 31.12. 2005 tvořila skupina osob ve věku 65 let a více 16,2 % brněnského obyvatelstva. Brněnská populace, podobně jako populace všech velkých měst, stárne "rychleji" než populace ČR. Dokládají to mj. i rozdíly indexů stáří (což je podíl osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0-14 let). Průměr indexu stáří v ČR odpovídal v roce 2004 hodnotě 94,0, zatímco v Brně převyšoval hodnotu 110. Podle populačních prognóz naroste do roku 2050 podíl osob seniorského věku (65 a více let) až na jednu třetinu z celku brněnské populace. Podle statistických projekcí se rovněž v důsledku stárnutí sníží podíl dětí ze 14,4 % na přibližně 12%, významně poklesne podíl produktivní populace z dnešních 70,8 na 54 procent, současně naroste proporce osob věku 65 a více let, a to z dnešních cca 16 na 34 procent (údaje ze studie: Burjanek, Aleš, Ph.D.: Socio-demografická analýza Brna, FSS MU, červen 2006, která slouží jako jeden z podkladů pro zpracování návrhu "Komunitního plánu rozvoje sociálních služeb v Brně pro období 2007-2009").

Problematika kvality života seniorů byla v Brně vždy součástí strategických dokumentů zabývajících se sociální péčí. V oblasti sociální byly zpracovány doposud dva koncepční materiály: Koncepce sociální péče v městě Brně pro období 1997 - 2000 a Koncepce rozvoje sociální pomoci v městě Brně pro období 2001 - 2004. Druhá Koncepce je v platnosti stále do doby, než bude dokončen Komunitní plán rozvoje sociálních služeb v Brně pro období 2007 - 2009, který bude předložen orgánům města ke schválení na podzim roku 2007. V obou koncepcích jsou formulovány priority a směry dalšího rozvoje v oblasti péče o seniory.

Ve strategických materiálech lze pozorovat jistý posun v náhledu na péči o seniory: od mnohdy medicínského pohledu na péči o seniory a zdůrazňování institucionální rezidenční péče (jejíž nabídka v Brně nedostačovala nikdy poptávce)

po formulaci priority aktivního stárnutí a rozvoje takových služeb, které umožní seniorům zůstat co nejdéle v pro ně přirozeném prostředí.

Podle dosud platné "Koncepce rozvoje sociální pomoci v městě Brně pro období 2001-2004", která byla schválena Zastupitelstvem města Brna, byly formulovány disproporce v oblasti péče o seniory v městě Brně a na základě podkladové studie o seniorech i diskusí s pracovníky brněnských sociálních služeb byly formulovány tyto hlavní problémy v péči o seniory, se kterými se potýkáme doposud:

- nedostatečná kapacita zejm. domovů pro seniory,
- relativní uzavřenost ústavní péče vůči okolnímu světu (zachovávání institucionálního charakteru péče),
- schází cílené vyhledávání klientů v terénu,
- malá informovanost veřejnosti o jednotlivých zařízeních sociální péče o seniory,
- málo rozvinutá aktivizace seniorů - absence personálu v domovech pro seniory, který by se věnoval nabídce programů pro klienty-využití jejich volného času,
- nedostatečné propojení služeb tak, aby senior mohl setrvávat co nejdéle v prostředí, na které je zvyklý,
- nedostatečná práce s rodinami klientů-seniorů - je nezbytné více zahrnout rodinné příslušníky do života zařízení,
- nedostatečná podpora rodin pečujících o seniora,
- nedostatek pracovníků ve službách pro seniory, zejména pečovatelek, rehabilitačních pracovníků apod.,
- chybí systém celoživotního kontinuálního vzdělávání sociálních pracovníků.

V současnosti vzniká již zmíněný Komunitní plán rozvoje sociálních služeb v Brně pro období 2007 - 2009, jehož návrh bude hotov v červnu 2007 a jenž bude předložen k připomínkování široké veřejnosti a následně pak ke schválení orgánům města. Proces komunitního plánování sociálních služeb v Brně realizuje Sociální nadační fond města Brna „Domovy potřebných“ v partnerství s městem Brnem, Fakultou sociálních studií a Asociací vzdělavatelů v sociální práci. Nadační fond obdržel v roce 2005 na projekt „Zavedení komunitního plánování sociálních služeb a posílení spolupráce nestátních neziskových organizací na území města Brna“ dotaci v rámci SROP, priority „Rozvoj lidských zdrojů v regionech“. V rámci organizační struktury procesu komunitního plánování vzniklo 8 pracovních skupin zaměřených na různé cílové skupiny, z nichž jednu představují senioři.

Stejně jako ostatní skupiny se i pracovní skupina zabývající se seniory schází jednou za měsíc již od dubna roku 2006. V rámci skupiny pracují zástupci zadavatele (města), poskytovatelů a uživatelů, kteří již zpracovali minianalýzu potřeb v oblasti sociálních služeb pro seniory a v současnosti formulují jednotlivé cíle a priority včetně opatření k jejich naplňování pro období 2007-2009. Jako podklad pro práci skupiny byla odborníky Fakulty sociálních studií MU zpracována odborná expertiza zaměřená na problematiku seniorů, v současnosti se dokončuje také výzkum poskytovatelů sociálních služeb a výzkum uživatelů služeb - seniorů.

Z dosavadních výsledků práce skupiny vplynuly zatím 4 priority dalšího rozvoje sociálních služeb pro seniory. Patří k nim:

- Komplexní informování veřejnosti o sociální problematice seniorů (zřízení socio-infocentra, komplexní databáze poskytovatelů sociálních služeb)
- Podpora setrvání seniorů v přirozeném prostředí (rozšíření služeb pečovatelské služby, zřízení služby tísňové péče, podpora dobrovolnické činnosti seniorů, podpora osob pečujících o seniory v domácím prostředí)
- Zvýšení kapacity pobytových zařízení pro seniory (zřízení kapacity domovů se zvláštním režimem pro lidi s demencí a psychiatrickou diagnózou; zvýšení kapacity domovů pro seniory; rozšíření služeb pobytových zařízení -přechodné pobyty, respitní péče, denní centra; pilotní projekt podporovaného bydlení pro seniory).

Opatření uvedená v závorkách pracovní skupina v současnosti dále rozpracovává. Definitivní znění priorit a konkrétních opatření k jejich naplňování bude zakomponováno do konečné podoby Komunitního plánu rozvoje sociálních služeb v Brně pro období 2007-2009.

V Brně existuje relativně široká a pestrá síť sociálních služeb pro seniory. Služby zde poskytuje 5 domovů důchodců s celkovou kapacitou 1 262 lůžek a 5 domovů-penzionů pro důchodce s celkovou kapacitou 547 lůžek, které jsou příspěvkovými organizacemi města.

V současnosti se výše zmíněná pobytová zařízení pro seniory transformují dle nového zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb. pod jednotným názvem domovy pro seniory. Od začátku roku 2007 přijímají žádosti o umístění jednotlivé domovy pro seniory, změna nabídky služeb probíhá zejména v bývalých domovech-penzionech pro důchodce.

K pobytovým zařízením pro seniory patří rovněž domy s pečovatelskou službou, kterých je v Brně 19 s kapacitou 802 bytové jednotky. K 31.12.2006 bylo v evidenci 428 žadatelů o pronájem bytů v domě s pečovatelskou službou.

Terénní služby poskytuje v Brně 6 středisek městské pečovatelské služby při městských částech, které v roce 2006 poskytlo své služby více než 6 tisícům klientů. Při těchto střediscích funguje pět denních center a pět přechodných pobytů pro seniory. V Brně také funguje 29 klubů důchodců, jejichž činnost je dotována z rozpočtu příslušných městských částí.

Sociální služby pro seniory poskytuje v Brně i řada nestátních organizací, jimž město přispívá ze svého rozpočtu na jejich činnost. Lůžková zařízení provozuje 5 nestátních organizací (celková kapacita všech těchto zařízení NNO činí 204 lůžek). NNO provozují také přechodné pobyty a denní centra (5 NNO). Pečovatelskou službu poskytuje v Brně 6 nestátních organizací téměř 1 500 klientům.

V rámci zdravotně - sociální péče je z úrovně městských zařízení organizována pomoc seniorům a jejich rodinám. Děje se tak jednak v městské nemocnici, jejíž sociální sestry zabezpečují pokračování péče o seniory, propouštěné po hospitalizaci, v domácím prostředí, a to nejen v oblasti tzv. domácí péče zdravotní, ale také poskytováním informací o pečovatelských službách nebo přímo kontaktováním těchto služeb, jednak v rámci domácí zdravotní péče organizované z úrovně městské polikliniky, která pro klienty běžně zajišťuje i přímý kontakt na služby sociální.

Z úrovně města Brna jsou organizována školení pro rodiny, které se starají o svého rodinného příslušníka v domácím prostředí, v rámci projektu města Brna

„Interdisciplinární přístup k případům domácího násilí“ je komplexně řešena i problematika domácího násilí na seniorech.

V návaznosti na zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách připravila městská nemocnice zřízení sociálních lůžek.

Pravidelnou finanční podporou hospicových služeb včetně služeb respitních město Brno podporuje zajištění péče o seniory v terminálních stádiích chorob a pomoc jejich rodinám.

Pro zvýšení informovanosti občanů o sociálních službách vydává a aktualizuje odbor sociální péče brožury uvádějící přehled zařízení sociální péče pro seniory, letáky s přehledem nabídky pečovatelských služeb a další brožury informující o možnostech poradenství pro zdravotně postižené i seniory.

V rámci "Programů prevence kriminality" byly v letech 2005 - 2006 realizovány projekty se specifickým zaměřením na seniory, na zvýšení jejich bezpečí a pocitu bezpečí. Jedná se o tyto projekty:

- Centrum tísňového signálu (CTS). Projekt je zaměřen na zabezpečení rychlé pomoci seniorům a zdravotně postiženým občanům při náhlém zhoršení zdravotního stavu, a to prostřednictvím komunikátoru s dálkovým ovladačem s výstupem na pult centralizované ochrany městské policie.
- Senior linka. Jejím cílem je zvýšení pocitu bezpečí nejen seniorů, ale i široké veřejnosti formou informačního servisu o tzv. "neobjednaných službách" (odpočty plynoměrů, elektroměrů, vodoměrů apod.).
- Být viděn. Projekt je zaměřen na zvýšení bezpečnosti seniorů, občanů ZTP a dětí v silničním provozu. Cílem projektu je zviditelnění uvedené skupiny občanů s využitím reflexních fólií.
- Průvodce pro seniory. Informační brožura je zaměřena na předávání informací z oblasti bezpečného chování seniorů. Cílem je minimalizace rizik pro seniory v běžném životě, a to zpracováním rad takovou formou, která by seniory zaujala.
- Řetízek. Projekt, při kterém navštěvují seniory v jejich domácnosti strážníci Městské policie, instalují na vstupní dveře zdarma řetízek a provádějí pohovor se seniorem, při kterém mu sdělují možnosti, jak se ubránit nezvaným návštěvníkům. Dostává zároveň informační letáky a samolepky s návody, radami a instrukcemi.
- Senior akademie. Projekt proběhl poprvé v roce 2006 a absolvovalo ho cca 100 osob, které byly proškoleny v možnostech ochrany a obrany před trestnou činností a v problematice spolupráce s policií.

Pro rok 2007 se připravuje kromě pokračování všech shora uvedených projektů rovněž projekt „Bezpečí seniorů“, volně navazující na projekt „Řetízek“ z uplynulého období. Projekt je zdokonalený o instalování alarmů, které lze použít nejen u vchodových či vstupních dveří, ale i k ochraně osobního majetku na veřejnosti, při nákupu, cestách atp.

V letech 2005 - 2006 realizoval odbor sociální péče Magistrátu města Brna za finanční podpory města Stuttgartu projekty určené bývalým nuceně nasazeným seniorům. Cílem projektů bylo zlepšení standardu a komfortu bydlení seniorů žijících v městských zařízeních sociální péče a vzájemná setkávání bývalých nuceně nasazených občanů, vzdělávání a výměna zkušeností. V rámci těchto projektů byla v domově pro seniory Foltýnova zřízena internetová kavárna a upraveny bezbariérové

bytové jednotky, v parku dalšího domova pro seniory Kociánka vybudována odpočinková bezbariérová zóna. Kromě toho se uskutečnila řada vzájemných schůzek bývalých nuceně nasazených občanů, byly uspořádány kulturní akce pro seniory (výstava k problematice totálního nasazení, divadelní představení, koncerty, kulturní vystoupení v domovech pro seniory) a také řada zájezdů po pamětihodnostech České republiky včetně exkurze do Terezína a zájezdu do Stuttgartu. Celý projekt bude ukončen v dubnu 2007 slavnostním setkáním bývalých nuceně nasazených seniorů, zástupců města Brna a zástupců města Stuttgartu při příležitosti vydání knihy „Totální nasazení.- Historie, která by neměla být zapomenuta. - Vzpomínky těch, kteří přežili“.

Brno jako jediné město také reprezentuje ČR v prestižní Evropské síti Zdravých měst WHO (ESZM WHO). Z klíčových témat IV. fáze Projektu Zdravé město WHO (2003-2008) si Brno zvolilo Zdravé stárnutí a v roce 2005 se stalo členem Pracovní skupiny WHO k tomuto tématu.

V roce 2006 bylo město Brno zapojeno do pilotního projektu WHO testování kritérií k Profilu seniorů. Výsledkem je sada 22 tzv. základních indikátorů doporučených pro použití ve všech členských městech ESZM WHO. V roce 2007 připravuje město Brno zpracování vlastního Profilu seniorů, který bude východiskem pro plánování aktivit v oblasti zdravého stárnutí.

V rámci Projektu Brno-Zdravé město Kancelář Brno-Zdravé město MMB dlouhodobě podporuje aktivity pro seniory. V roce 2006 uspořádala již osmý ročník akce zaměřené na propagaci aktivního života seniorů „Pochod všech generací“. V programu akce byly představeny aktivity pro seniory v oblastech např. zdravého životního stylu, celoživotního vzdělávání, bezpečnosti, např. Univerzita 3. věku, Senior Akademie, cvičení Tai-Chi pro seniory apod. Brněnský Pochod všech generací již inspiroval další Zdravá města nejen v ČR, ale také v zahraničí.

Současně Kancelář Brno-Zdravé město podporuje aktivity pro zdravé stárnutí, které jsou zahrnuty do Projektu Brno-Zdravé město, např. kluby seniorů, přednášky k prevenci úrazů, Univerzita 3. věku, Senior-akademie, Seniorpas a Dopravní asistent, Senior C@fé Club apod.

Náměty pro přípravu nového Národního programu přípravy na stárnutí na další období

Priority připravovaného Komunitního plánu rozvoje sociálních služeb v městě Brně pro období 2007-2009:

- Komplexní informování veřejnosti o sociální problematice seniorů
- Podpora setrvání seniorů v přirozeném prostředí (rozšíření služeb pečovatelské služby, zřízení služby tísňové péče, podpora dobrovolnické činnosti seniorů, podpora osob pečujících o seniory v domácím prostředí)
- Zvýšení kapacity pobytových zařízení pro seniory (zřízení kapacity domovů se zvláštním režimem pro lidi s demencí a psychiatrickou diagnózou; zvýšení kapacity domovů pro seniory; rozšíření služeb pobytových zařízení -přechodné pobyty, respitní péče, denní centra; pilotní projekt podporovaného bydlení pro seniory).

V rámci činnosti Pracovní skupiny WHO v Evropské síti Zdravých měst WHO se v Brně soustředíme na dosažení následujících cílů definovaných WHO pro oblast Zdravého stárnutí:

- zlepšit informovanost veřejnosti o problematice stárnutí, zejména navodit pozitivní postoj vůči starším občanům a podporovat využívání jejich potenciálu
- zajistit způsoby, jak zapojovat seniory do plánovacích a rozhodovacích procesů ve městě a umožnit jim tak ovlivňovat život městského společenství
- systematicky vytvářet takové podmínky, které umožní starším občanům pohodlný a bezpečný pohyb ve městě, bydlení odpovídající jejich zdravotním a sociálním potřebám i dostupnost společenského vyžití
- prosazovat dostupnost zdravotních a sociálních služeb pro seniory, poskytovat služby umožňující, aby starší občané mohli žít co nejdéle ve svém prostředí, všestranně podporovat rodiny a další osoby pečující o seniory

Statutární město Ostrava

Informace o aktivitách a projektech v oblasti celospolečenské podpory seniorské populace ve městě Ostrava v letech 2005 - 2007

Kvalita života

Město Ostrava usiluje o vytvoření příznivého celospolečenského klimatu seniorské populace a podmínek pro řešení problematiky stárnutí obyvatel.

Oblast zlepšení kvality života seniorů v Ostravě byla zapracována také do Strategického plánu rozvoje statutárního města Ostravy na léta 2005 – 2013, který schválilo zastupitelstvo města v květnu 2005. V tomto dokumentu jsou stanoveny dlouhodobé cíle, strategie a opatření, které mají přispívat k sociálnímu a ekonomickému rozvoji města. V oddíle „Kvalita života“ jsou vytyčeny dlouhodobé cíle, které se dotýkají také zlepšení kvality života seniorů, a to zlepšovat kvalitu bydlení v bytových domech a zvyšovat diferenciaci nabídky bydlení ve městě, dále účinnými preventivními opatřeními snižovat kriminalitu a výskyt sociálně negativních jevů, rozvíjet a zkvalitnit zdravotní péči a sociální služby ve vazbě na konkrétní cíle a opatření stanovené v Komunitním plánu rozvoje sociálních služeb včetně výstavby chybějící infrastruktury a podpory rozvoje volnočasových aktivit, které budou snadno dostupné široké veřejnosti.

V Ostravě pracuje od 4. 3. 2003 Poradní sbor primátora statutárního města Ostravy pro problematiku seniorů, jehož úkolem je řešit otázky seniorské populace např. v oblastech zdravotnictví, sociální, bydlení, dopravy a rozvoje. Poradní sbor má deset členů, kteří se scházejí nejméně jednou za dva měsíce. V dubnu 2007 se bude konat první jednání nově ustanoveného sboru po komunálních volbách v listopadu 2006. Jedná se o odborníky z různých sfér života společnosti, kteří svými znalostmi a zkušenostmi mohou přispívat k řešení problematiky života seniorů na území města. Poradní sbor se vyjadřuje např. k problematice bezpečnosti seniorů ve městě, k potřebám seniorů v oblasti kulturní a společenské, vypomáhá při organizování významných akcí (např. Gerontologické dny Ostrava, apod.), reaguje na požadavky primátora města.

Sociální služby

Na poskytování sociálních služeb v Ostravě se podílí celá řada organizací – Magistrát města Ostravy, jeho příspěvkové organizace, městské obvody, nestátní neziskové organizace, ale i fyzické osoby. Město realizuje od roku 2003 proces komunitního plánování sociálních služeb, ve kterém všichni účastníci systému spolupracují při hledání nejlepších řešení a stanovování priorit v sociálních službách. V rámci tohoto procesu se v druhé polovině roku 2006 prolínaly jak revize plnění 1. Komunitního plánu rozvoje sociálních služeb ve městě Ostrava, tak příprava a vytváření návrhu 2. Komunitního plánu rozvoje sociálních služeb.

V procesu byla od počátku ustavena pracovní skupina Senioři, která zpracovává a vyhodnocuje konkrétní cíle a opatření se záměrem vytvořit takový systém sociálních služeb pro seniory, který bude efektivně pokrývat potřeby této cílové skupiny.

V souladu s nově přijatým zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, je v procesu plánování věnována pozornost také podpoře zvyšování kvality sociálních služeb. Statutární město Ostrava zahájilo za finanční podpory Evropské unie v květnu roku 2006 realizaci vzdělávacího projektu s názvem „Zvyšování kvality sociálních služeb na území statutárního města Ostravy.“ Na základě tohoto projektu bude v následujících dvou letech proškolen v oblasti zavádění Národních standardů kvality sociálních služeb a Manažerských metod řízení kvality 396 účastníků. Vzdělávání se účastní odborníci, kteří zajišťují přímé poskytování sociálních služeb v příspěvkových a neziskových organizacích, zástupci městských obvodů a pracovníci magistrátu. Cílem projektu je posílit schopnosti a dovednosti jednotlivých zařízení sociálních služeb poskytovat kvalitní služby směřující k integraci skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením na území města.

Tohoto projektu se účastní 230 zaměstnanců organizací, jejichž služby jsou zaměřeny výhradně na péči o seniory.

Pobytové služby pro seniory byly v roce 2006 zajišťovány prostřednictvím 8 příspěvkových organizací, z toho 7 domovů pro seniory a 1 domova-penzionu pro seniory. Kapacita těchto zařízení je 1 668 míst. V letech 2005 – 2006 probíhaly v některých domovech pro seniory významné stavební úpravy, jejich účelem bylo zkvalitnění péče o seniory, zvláště pak podpora při uspokojování potřeb soukromí a svébytnosti.

Kromě rekonstrukce a modernizace stávajících pobytových zařízení je ve městě Ostrava v posledních letech kladen důraz na rozšíření terénních, ambulantních a komunitně orientovaných služeb s cílem podpořit samostatnost a nezávislost uživatelů v jejich přirozeném sociálním prostředí. Takovými službami jsou například služby osobní asistence, denní centra pro seniory a občany se zdravotním postižením, odlehčovací služby, pečovatelská služba, denní a týdenní stacionáře aj.

Pečovatelskou službu pro seniory zajišťují na území města převážně městské obvody, a to jak v domech s pečovatelskou službou, tak v domácnostech uživatelů. V roce 2006 tuto službu poskytovalo 117 pečovatelek z povolání a 12 dobrovolných pečovatelek celkem 2 616 klientům.

Na území města je celkem 19 domovů s pečovatelskou službou s 993 bytovými jednotkami. Součástí některých zařízení jsou i tzv. pohotovostní lůžka, po kterých je na území města velká poptávka. Na základě výstupů z procesu komunitního plánování bylo nově v roce 2006 zřízeno 8 lůžek v městském obvodu Slezská Ostrava (poskytnutá dotace z rozpočtu města činila 700 tis. Kč) a 3 lůžka v městském obvodu Poruba (dotace činila celkem 400 tis. Kč).

Celkem je na území města v současné době k dispozici celkem 39 pohotovostních lůžek.

Mezi další zařízení sociálních služeb městských obvodů patří 3 domy zvláštního určení s 64 bytovými jednotkami, 11 středisek osobní hygieny a 5 denních center pro seniory.

Významnými poskytovateli sociálních služeb a realizátory celé řady dalších aktivit na území města jsou nestátní neziskové organizace. V oblasti pobytových služeb pro seniory spíše doplňují služby poskytované příspěvkovými organizacemi, v celé řadě služeb jsou však výhradními poskytovateli služeb - zejména terénních a ambulantních. V roce 2005 došlo k rozšíření poskytovaných terénních sociálních služeb, kdy počet uživatelů byl navýšen oproti roku 2004 o 117 a byl také navýšen počet hodin u jednotlivých uživatelů. U osobní asistence vznikla nová pracovní místa a nově bylo vyhověno celkem 70 novým uživatelům. U stávajících služeb došlo k navýšení počtu hodin poskytované služby.

V roce 2006 pracovalo na území města 14 nestátních neziskových organizací, které jsou výhradně zaměřeny na péči o seniory.

Finanční podpora činnosti nestátních neziskových organizací z rozpočtu města je realizována každoročně formou výběrového řízení na poskytnutí účelových dotací.

Již v roce 2005 byl na základě výstupů procesu komunitního plánování sociálních služeb navýšen celkový objem finančních prostředků na podporu služeb, které jsou poskytovány seniorům z rozpočtu města téměř na dvojnásobek oproti roku 2004. Bylo umožněno realizovat řadu nových projektů a aktivit pro seniory, jednalo se o 18 022 tis. Kč. V roce 2006 byla tato částka navýšena o další 4 447 tis. Kč na celkovou částku 22 469 tis. Kč.

Zájmové, volnočasové a vzdělávací aktivity

Na území města v roce 2005 působilo 17 klubů seniorů. Činnost klubů je vedena samotnými seniory a je zaměřena na vzdělávání, kulturní a sportovní akce, zdravotnické přednášky, aj. Další službou pro seniory je služba dobrovolnická, jedná se o společníky osamělých seniorů.

Senioři v Ostravě mají široké možnosti kulturního vyžití.

Národní divadlo Moravskoslezské poskytuje seniorům 50% slevu z ceny vstupného na každou akci, která je v rámci této instituce pořádána. Dům kultury města Ostravy spolupracuje s jednotlivými domovy seniorů, poskytuje pravidelně nabídku programů, působí zde Senior klub, jsou pořádána pravidelná cvičení pro seniory s názvem „Chci být fit“. Senioři ve velkém množství navštěvují jazykové kurzy a kurzy tradičních řemesel. Také jednotlivá kulturní zařízení na území města Ostravy /Dům kultury Akord, Ktrio-kulturní zařízení Ostrava-Jih, Kulturní dům Gama apod./ pořádají pravidelná cvičení pro seniory, přednáškovou činnost, taneční zábavy. Zoologická zahrada Ostrava každoročně v rámci Dne seniorů pořádá pro seniory

jednodenní akci, kdy mají do areálu zahrady vstup zdarma a je jim poskytnuta průvodcovská služba.

Taktéž na příležitosti vzdělávání seniorů ve městě Ostrava je pamatováno.

V jednotlivých kulturních zařízeních probíhají vzdělávací přednášky, senioři prohlubují své znalosti a dovednosti ve vzdělávacím a internetovém centru.

Aktivní senioři se mají možnost vzdělávat na tzv. Univerzitách třetího věku. Na tuto možnost vzdělávání se zaměřily dvě vysoké školy a jejich fakulty.

Ostravská univerzita, Filosofická fakulta, otevřela studijní obor Hudba a film. Cílem je vytvořit prostor pro sebevzdělávání lidí v důchodovém věku, kteří neztrácejí zájem o nové poznatky a vědomosti ve vědě a umění. Je určen pro ty, kdo chtějí dále rozvíjet svou osobnost.

Vysoká škola báňská Technická univerzita Ostrava, Hornicko – geologická fakulta dává možnost odborně se vzdělávat v oblasti geologie, planetologie a životního prostředí. Dalšími fakultami, které poskytují nabídku vzdělávání pro seniory, jsou Fakulta metalurgie a materiálového inženýrství a Fakulta bezpečnostního inženýrství.

Významné akce

Město Ostrava se podílelo v letech 2005 – 2007 na mnoha významných akcích, které byly zaměřeny na problematiku seniorského věku. Jednalo se například o:

Rok 2005

IX. Gerontologické dny: město bylo spolupořadatelem již tradiční akce, která se konala ve dnech 12. - 14.10.2005 v Domě kultury města Ostravy. Sešlo se zde více než 500 odborníků a 55 firem, jež se věnují oblastem zdravého životního stylu, prevence nemocí seniorů a domácí a komunitní péči. Jedním z prezentovaných témat byla i metodika komunitního plánování sociálních služeb.

X. Sportovní hry seniorů: aneb sportovně-společenské setkání klientů ostravských domovů důchodců a ÚSP se konalo 9.6. 2005 v hotelu Belaria v Hradci nad Moravicí. Pořadatelem jubilejního X. ročníku byl DD v Čujkovově ulici v Ostravě – Zábřehu. Sportovně-společenské setkání mělo velmi atraktivní téma „Cesta lodí kolem světa“. Sportovní program pro 45 účastníků byl doplňován pestrou nabídkou kulturních aktivit.

Rok 2006

X. Gerontologické dny Ostrava a Dny seniorů: město bylo v roce 2006 spolupořadatelem jubilejní akce, která se konala ve dnech 11. - 13.10.2006 v Domě kultury města Ostravy. Sešlo se zde mnoho odborníků a firem, jež se věnují oblastem zdravého životního stylu, prevence nemocí seniorů a domácí a komunitní péči. Nejen seniorská generace mohla získat užitečné informace také o novém zákonu o sociálních službách, např. jak postupovat, ocitne-li se člověk v obtížné sociální situaci, na jaké dávky a služby sociální péče má nárok nebo na koho se obrátit, bude-li chtít získat příspěvek při péči o blízkou osobu.

XI. Sportovní hry seniorů: aneb sportovně-společenské setkání klientů ostravských domovů důchodců a ÚSP se konalo 7.6. 2006 v nádherném prostředí podzámčí v Hradci nad Moravicí. Pořadatelem XI. ročníku byl DD na Petruškově ulici v Ostravě – Zábřehu, který se inspiroval příběhem Macha a Šebestové a připravil osm sportovních disciplín na téma „Škola“. Sportovní program pro cca 50 účastníků byl doplňován pestrou nabídkou kulturních aktivit.

Rok 2007

Ve spolupráci městského obvodu Ostrava-Jih a Charity Ostrava vznikly od března 2007 nové možnosti využití času pro seniory a rodiče s dětmi. Zcela nový objekt G – centra v Ostravě-Zábřehu za 46 mil. Kč vybudoval městský obvod Ostrava-Jih a nabídl ho k provozování komerčních a nekomerčních aktivit. Charita Ostrava zde provozuje Charitní středisko Gabriel, kde nabízí služby Denního centra pro seniory, klubu seniorů a rodičovského centra Klubíčko. Slavnostní otevření nového objektu proběhlo 1. 2. 2007 za účasti biskupa ostravsko-opavského Mons. Františka Václava Lobkowicze, ostravského primátora Ing. Petra Kajnara, starosty městského obvodu Ostrava - Jih Mgr. Otakara Veřovského a dalších osobností.

Denní centrum pro seniory zajišťuje komplexní péči směřující k zajištění soběstačnosti a nezávislosti jednotlivých klientů. Jsou zde poskytovány aktivizační programy, pečovatelské služby, možnost stravování a také pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů. V programu Denního centra je například trénování paměti, malování, ergoterapeutická cvičení, arteterapie, společenské hry, besedy, oslavy narozenin a svátků atd. Program střediska a jeho služby budou zajišťovány třemi geriatrickými pracovníky.

Klub seniorů nabízí v příjemných prostorách střediska Gabriel příležitost k setkávání u šálku čaje či kávy. Členem se mohou stát všichni senioři nebo seniorky, kteří mají zájem účastnit se kulturního, společenského a duchovního života. Středisko je vybaveno také třemi počítači s připojením k internetu, aby senioři mohli být v kontaktu se současnými komunikačními prostředky.

V Ostravě funguje poradní sbor primátora pro seniory, který vznikl dne 4. 3. 2003. Jeho úkolem je řešit otázky týkající se seniorské populace v oblasti zdravotnictví, sociální, bydlení, dopravy, rozvoje města a dalších. Poradní sbor seniorů má deset členů, kteří se scházejí nejméně jednou za dva měsíce.

Statutární město Plzeň

Plzeňská radnice a jí spravované subjekty a příspěvkové organizace, spolu s nestátními neziskovými organizacemi, dlouhodobě naplňují smysl dokumentu „Národní program přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007“, jehož stěžejní myšlenkou je podpora důstojného stárnutí a participace seniorů na životě společnosti.

Od října 2005 probíhá v Plzni projekt „Komunitní plánování sociálních služeb na území města Plzně pro období 2008 – 2010“, který se mimo jiné zaměřuje i na cílovou skupinu „Senioři“. Výstupy z této pracovní skupiny budou součástí návrhu 1. Komunitního plánu péče, který v průběhu dubna projde veřejným připomínkováním.

Na podzim 2007 bude připomínkový materiál předložen Radě a Zastupitelstvu města Plzně k finálnímu schválení. Přijatý a podpořený Komunitní plán péče bude závazným koncepčním programem pro oblast sociálních služeb ve městě – s důrazem na jejich kvalitu, efektivitu a dostupnost, zejména pro nejpočetnější skupinu uživatelů služeb, kterou jsou právě zmínění senioři.

Lze už nyní konstatovat, že požadavky z pracovní skupiny „Senioři“ na zlepšení služeb a vnímání potřeb zmíněné věkové kategorie se rýsují poměrně jasně:

1. Podpora dobrovolnické činnosti při poskytování služeb seniorům, s důrazem na:
 - a) zvýšení motivace dobrovolníků v sociálních službách
 - b) plošnou informovanost o dobrovolnictví a možnostech zapojení
 - c) zajištění optimálního vzdělání souvisejícího s dobrovolnictvím.
2. Podpora a prohloubení efektivní osvěty směrem k seniorům i veřejnosti v oblasti péče o seniory a sociálních služeb jim určených.
3. Umožnění kvalitního a aktivního života seniorů v jejich přirozeném prostředí - vybudování centra denních služeb pro seniory, zajištění osobní asistence seniorům, podpora pečovatelské a ošetrovatelské služby.
4. Uspokojení poptávky po potřebné péči v pobytových zařízeních pro seniory - zajištění dostatečných kapacit v pobytových zařízeních pro seniory s Alzheimerovou chorobou, roztroušenou sklerózou a Parkinsonovou nemocí (formou denních a týdenních stacionářů), dobudování domovů pro seniory – domovů penzionů, týdenních a denních stacionářů pro seniory, v každém městském obvodu.

Statutární město Plzeň usiluje o to, aby dlouhodobě zajistilo a garantovalo podmínky pro klidný, důstojný a po všech stránkách bohatý život, *všem skupinám svých obyvatel* a případným návštěvníkům. Přičemž všestranná péče o seniory patří, stejně jako v jiných městech, do kategorie prioritních zájmů, a to nejen v rovině sociální sféry, ale i v oblasti vzdělávání, volnočasových aktivit a kulturního vyžití, směřovaných k této početné skupině občanů města.

Pro ucelený přehled dále uvádíme poskytovatele sociálních služeb, kteří v souladu se zněním zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách v současné době žádají o registraci na Krajském úřadě Plzeňského kraje:

1. Městský ústav sociálních služeb města Plzně (dále jen MÚSS), který je příspěvkovou organizací a zajišťuje sociální služby zejména v zařízeních sociálních služeb. Nedílnou součástí poskytovaných služeb je terénní péče (pečovatelská a ošetrovatelská služba).

2. Městská charita Plzeň (dále jen MCH) - zajišťuje charitní ošetrovatelskou a pečovatelskou službu, provozuje stacionáře pro staré a zdravotně postižené občany (denní, týdenní), domov pro seniory s kapacitou 72 lůžek. Nedílnou součástí poskytovaných služeb je osobní asistence a tísňová telefonická služba.

3. Diecézní charita Plzeň (dále jen DCHP) je církevní právnickou osobou, má působnost v kraji Plzeňském a Karlovarském. DCHP plní vlastní poslání dané zřizovatelem a je složena ze samostatných součástí, jako je Městská charita Plzeň a mnoha dalších Charit s vlastní právní subjektivitou, k těmto subjektům má úkol koordinační a metodický. Dále je složena i z Charit bez právní subjektivity, které jsou dobrovolné a sdružují mnoho lidí dobré vůle, ke kterým je v postavení statutárního

zastoupení. Diecézní charita Plzeň je zaměřena na podporu člověka v jeho plné aktivitě do konce života. Jejimi cíli jsou:

Rozvoj dobrovolnictví

- podpora využití přirozených aktivit a dovedností lidí, zejména ve středním a seniorském věku. Pomoc je orientovaná na pomoc potřebným lidem v provozech Charity, ale i mimo ni;
- dobrovolnictví pro střední a mladou generaci je zaměřeno na Tříkrálovou sbírku, tato je organizována nejen pro získání finanční podpory nutné pro provozování zařízení Charity, ale i jako podpora veřejného dialogu o potřebě pomáhat si navzájem;
- Charita organizuje v rámci své působnosti setkání seniorů, kde je opět prostor pro kulturní vystoupení mládeže a hlavně pro dialog mezi lidmi;
- Rovněž organizuje besedy a přednášky s různou tematikou podle zájmu svých dobrovolníků a klientů během celého roku;
- Domov pokojného stáří sv. Alžběty v Plzni, provozuje DCHP. Zařízení má za cíl podporovat plnohodnotný život seniorů až do konce života. Snahou je podporovat návštěvy rodinných příslušníků a přátel seniorů v neomezeném čase, a to včetně umožnění přespání rodiny za účelem návštěvy. Realizují se rovněž setkání rodinných příslušníků. Od roku 2005 je rozšířena služba o ergoterapii pro klienty, která je zaměřena na individuální a skupinové doprovázení klientů. Charita umožňuje zapojení dobrovolníků do podpory aktivit seniorů a rovněž zajišťuje i péči o jejich duchovní potřeby. Nedílnou součástí je aktivizace seniorů při práci na počítači. V nové části Domova je v bytech rozvod počítačové sítě umožňující připojení PC. Služba DCHP je zaměřena směrem k zařízením s menším počtem klientů, což je hledání cesty, jak podpořit chuť člověka k aktivizaci v době, kdy potřebuje nutně podporu dalších osob pro svůj život.

Veřejná odborná diskuse je jednou z náplní odborné činnosti DCHP. Pracovníci Charity se podílejí na tvorbě „typologie“ domů seniorů, bytů zvláštního určení, denních a týdenních stacionářů a podobných zařízení. Myšlenkou je nutnost a důležitost přípravy člověka na každou etapu života. Je to např. příprava domácností na bezbariérové vybavení koupelen a dalších prostorů, umožňující budoucí změny související se ztíženou mobilitou vzhledem k věku a případnému zhoršení zdravotního stavu. Smyslem je zajistit dostatečný rozsah domácí pečovatelské služby v domácím prostředí, bydlení v centrech pečovatelských služeb s vybavením potřebným pro budoucí nároky na péči, využití péče rodiny a přátel s podporou státu následně při podstatném zhoršení sebeobslužnosti.

Problematikou seniorů v oblasti poradenské služby se zabývají:

Spaz důchodců ČR, pobočka Plzeň, která má svá detašovaná pracoviště na jednotlivých městských obvodech města Plzně a poskytuje pro seniory tyto služby:

- a) alternativní pečovatelskou službu
- b) sociálně – právní poradenství
- c) zdravotní prevenci i pro zdravotně postižené
- d) zdravotnickou osvětu.

Spaz důchodců ČR se dále podílí na vzdělávání seniorů – Akademie třetího věku ve spolupráci s LF UK. Každý rok pořádá „Plzeňský gerontologický den“.

Sdružení zdravotně postižených občanů ČR, které má na území města Plzně svoji pobočku. Pomáhá zejména seniorům s handicapem civilizačních chorob (kardiovaskulární onemocnění, diabetes apod.).

Občanská poradna Plzeň nabízí občanům a z velké části i seniorům komplexní službu poskytování informací o jejich právech, povinnostech a oprávněných zájmech. Nabízí jim různé možnosti řešení jejich problémů nebo životní situace a napomáhá jim tyto možnosti realizovat. Zájem občanů o poradenské služby se stále zvyšuje. Nejčastěji jsou řešeny dotazy z oblasti bydlení, rodinného práva a majetkoprávních vztahů.

Občanské sdružení TOTEM, regionální dobrovolnické centrum, poskytuje mimo jiné i tyto služby:

- a) seznamování veřejnosti s myšlenkou dobrovolnictví a s možnostmi dobrovolných činností ve městě i regionu;
- b) realizace vlastních dobrovolnických projektů (např. Dobrovolníci v nemocnici) poskytuje seniorům služby při jejich hospitalizaci a pomáhá seniorům v domácnostech po návratu z hospitalizace;
- c) internetový klub – aktivizace seniorů.

Výše uvedené organizace patří do nestátního neziskového sektoru a jsou smluvně finančně podporovány ve své činnosti z rozpočtu města Plzně.

Město rovněž spolupracuje s katedrou sociálního lékařství LF UK v Plzni na řadě aktivit. Jedná se zejména o ucelené řady přednášek, aktivní spolupráci se seniory a studenty vyšších ročníků LF UK. Na zajišťování služeb pro seniory, rovněž v rámci vzdělávacích programů, spolupracuje Krajská hygienická stanice Plzeň a Český červený kříž Plzeň, který zajišťuje:

- a) výchovu obyvatelstva pro poskytování humanitární pomoci a první pomoci, provádí výcvik, organizaci a registraci dobrovolných sester ČČK, zprostředkovává pátrací službu po pohřešovaných osobách,
- b) zajišťuje bezplatnou sousedskou výpomoc – nákupy, donášky léků, doprovod k lékaři prostřednictvím místních skupin (u osamělých občanů),
- c) poskytuje sociální výpomoc zranitelným skupinám obyvatelstva,
- d) provozuje poradenství v oblasti zdravotnické a sociální.

Následující aktivity město Plzeň podporuje finančními dotacemi ze svého rozpočtu:

Městská samospráva realizovala v období r. 2003 – 2006 výstavbu bytů zvláštního určení (bezbariérových) v lokalitě Obytné zóny Sylván. V období let 2003 – 2006 schválila RMP přidělení 54 bytů zvláštního určení.

Součástí pomoci seniorům bylo v roce 2005 uvedení do provozu domu s pečovatelskou službou (26 bytových jednotek). Pečovatelská služba v tomto domě je poskytována klientům podle jejich potřeby a jejich volby Městským ústavem sociálních služeb města Plzně nebo Městskou charitou Plzeň.

Pod vedením náměstkyně primátora města Plzně se v rámci programu „Národní rozvojový program mobility pro všechny“ začal (v r. 2004) realizovat rozsáhlý projekt bezbariérových tras na území města Plzně. S přibývajícím věkem u seniorů dochází ke snížení mobility a tak tento program funkčně zapadá do pomoci stárnoucí populaci ve městě. Realizace konkrétních záměrů se promítla zejména do bezbariérové městské hromadné dopravy a bezbariérových vstupů do veřejných budov.

V rámci zlepšení mobility handicapovaných a seniorů je každoročně uvolňována z rozpočtu města Plzně částka ve výši 1 mil. Kč na realizaci odstranění bariér do různých objektů (obchody, kostely, zdravotnická zařízení, divadla a další kulturní zařízení).

III. město Praha

MPSV obdrželo zprávy o plnění Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2003-2007 ve vybraných městských částech hl. města Prahy, a to městských částech Praha 6, Praha 8, Praha 9, Praha 10, Praha 11, Praha 18. Níže uvádíme informace zahrnuté v podkladech jednotlivých městských částí.

Městská část Praha 6

V rámci městské části (MČ) Praha 6 je realizován program péče o seniory „Pomáháme a pečujeme“, který zahrnuje pečovatelskou službu, elektronické zabezpečení v domácnostech seniorů, vzdělávání seniorů, setkávání se seniory či zajištění oslav jubileí.

Městská část Praha 6 se zapojila do procesu komunitního plánování sociálních služeb (dále jen KPSS). Na počátku procesu KPSS v Praze 6 byla zpracována sociodemografická analýza pro MČ Praha 6, ze které na základě demografických ukazatelů vyplynula potřeba rozvíjet služby zejména pro seniory. KPSS zajišťuje efektivní fungování sociálních služeb a umožňuje účelně využívat finančních prostředků.

Dne 14. prosince 2006 se uskutečnil Den sociálních služeb, kterého využili zejména senioři k získání informací o stávajících sociálních službách v Praze 6.

MČ Praha 6 poskytla finanční příspěvky nestátním organizacím působícím v oblasti zdravotnictví a sociální péče a služeb pro seniory.

Zavedení pečovatelské služby v průběhu let 2002 až 2006 každoročně stoupalo a zvyšoval se i počet úkonů poskytovaných příspěvkovou organizací Pečovatelská služba. Bezplatně jsou poskytovány úkony pečovatelské služby dle zák. 255/1946 Sb. pro odbojáře a vdovy po odbojářích starších 70ti let, dle zák. 119/1990 Sb. o soudních rehabilitacích a dle § 29 zák. 87/1991 Sb. o mimosoudních rehabilitacích a pro klienty, kteří jsou sociálně potřební. Dále je bezplatně poskytována koupel a celková hygiena. Tyto bezplatně poskytované úkony se každoročně snižují. Nejčastěji byly poskytovány tyto služby: rozvoz obědů, nákupy, praní prádla, koupání a pedikúra.

Převážná část služeb je poskytována v domácnostech občanů i v domácnostech soustředěných v domech s pečovatelskou službou.

V září roku 2004 byl při Domově důchodců dán do provozu rovněž denní stacionář, kde mohou svůj volný čas trávit senioři, kteří se cítí osaměle nebo kteří hledají pomoc při běžných denních úkonech. Nově nabízí Domov důchodců respitní péči, což je služba k dočasnému celodennímu umístění občanů (nejvýše na dobu 3 měsíce).

Sociálně bytová politika se v uplynulém volebním období tak jako v minulosti realizovala především řešením žádostí sociálně potřebných občanů, kteří se ocitli v obtížné sociálně bytové situaci a nebyli schopni ji řešit vlastními silami, pronájmem bytů v domech v majetku MČ Praha 6, příp. bytů, které má MČ k dispozici, podle platných Zásad k postupu řešení žádostí o pronájem bytů a Zásad sociálního bydlení.

Byty jsou ze sociálních důvodů pronajímány a pronájem prodlužován většinou na dobu určitou 1 rok, v případě seniorů a zdravotně postižených s plným invalidním důchodem i na maximálně možnou dobu 5 let. Celková doba všech pronájmů bytů ze sociálních důvodů jednomu žadateli je stanovena na 5 let. Její překročení je možné při splnění stanovených podmínek.

Další prioritou bylo zajištění dostatečného počtu sociálních lůžek s ošetrovatelskou péčí pro přechodné pobyty občanů se ztrátou soběstačnosti. V roce 2003 bylo smluvně zajištěno celoroční užívání 20 sociálně ošetrovatelských lůžek v nestátním zařízení Domov sv. Karla Boromejského. Od r. 2004 bylo na základě velkého zájmu o tuto službu již smluvně zajištěno 25 lůžek s maximální délkou pobytu na jedno lůžko 90 dní. Od 1. 1. 2006 byl navýšen příspěvek tomuto zařízení na 1 lůžko/den z 260,- Kč na 310,- Kč. Tato lůžka jsou našimi občany využívána ve velké míře. Kapacita sjednaných lůžek s tímto zařízením byla v 1. pololetí 2006 využita na 99,2 %.

V průběhu volebního období byla vyhodnocována kapacita lůžek následné péče a vzhledem k potřebám obyvatel Prahy 6 bylo uvažováno o jejím navýšení. Kalkulační norma pro výpočet počtu lůžek následné péče činí 2-3 lůžka na 1000 obyvatel, reálnou potřebu lůžek následné péče v Praze 6 lze odhadnout na minimálně 300 lůžek.

Rada MČ Praha 6 přijala na svém zasedání dne 25. 1. 2006 usnesení č. 3159/06 k zabezpečení preventivních opatření před nákazou ptačí chřipky na území Prahy 6. Na základě usnesení RMČ byly vyčleněny z rozpočtu finanční prostředky na nákup očkovací látky proti sezónní chřipce s tím, že cena očkovací látky bude hrazena z prostředků městské části Praha 6 osobám starším 60 let, s trvalým bydlištěm na území MČ Praha 6. Smyslem přijatého opatření bylo docílit stavu, kdy bude očkovan proti sezónní chřipce pokud možno co nejvyšší počet obyvatel (seniorů), neboť lze předpokládat lehčí průběh onemocnění pandemickou chřipkou u osob očkovaných proti sezónní chřipce než u osob neočkovaných. Aby se očkování stalo více dostupné, přispěla MČ Praha 6 i na provedení vlastního očkování, tj. na aplikaci očkovací látky praktickým lékařem. V průběhu roku 2006 byl poskytnut příspěvek na vakcínu nebo na její aplikaci celkem 7 063 seniorům. Jednalo se o jednorázovou akci.

V rámci obecního programu „Pomáháme a pečujeme“ nabízí radnice všem osamělým seniorům a zdravotně postiženým občanům Prahy 6 systém elektronického bezpečnostního dohledu, neboli systém tísňového volání. Systém snižuje riziko v případech samostatného bydlení seniorů a zajišťuje, že senior při náhlých zdravotních potížích či zranění nezůstane bez pomoci. Je určen těm, kteří se

pro omezenou pohyblivost či osamělost necítí být zcela soběstačnými či bezpečnými a přesto touží žít ve svých domovech. Funguje nepřetržitě. Byt klienta, který má být připojen na systém tísňového volání, musí být vybaven pevnou telefonní linkou. V návaznosti na tuto telefonní linku je pak byt vybaven zařízením tísňového volání, které zahrnuje řídicí jednotku, tísňové tlačítko, přijímač dálkového ovládání, ovládací skříňku a prostorové čidlo. Prostřednictvím telefonní linky je zajištěno automatické spojení s centrálním dispečinkem tísňové péče, kde je zajištěna nepřetržitá služba. Zavedení systému tísňového volání patřilo mezi cíle programového prohlášení v sociální oblasti. Tento systém snižuje riziko, kdy v případě samostatného bydlení zůstane senior při náhlých zdravotních potížích, zranění či napadení bez pomoci. V roce 2004 bylo poprvé na systém napojeno 37 občanů, v roce 2005 dalších 38 občanů. Pro rok 2006 se předpokládá opět připojení až 40 občanů. Již třetím rokem poskytli UMC Praha 6 občanskému sdružení Život 90 částku 500 tis. Kč pro tento účel.

Od roku 2002 dochází k postupnému rozšiřování záběru oprav komunikací na území MČ Praha 6 - „chodníkového programu“ a během čtyř let bylo opraveno, ? více komunikací než za posledních 20 let. Současně je zvyšována bezpečnost pěších v silničním provozu budováním přisvětlení stávajících přechodů pro chodce, zpomalovacích stavebních prahů integrovaných s přechody pro chodce a přisvětlením na několika místech Prahy 6.

Pro zvýšení bezpečnosti občanů a návštěvníků Prahy, ochrany jejich majetku a zabezpečení veřejného pořádku byla od roku 2000 zahájena výstavba Městského kamerového systému (MKS) i na Praze 6. V rámci realizace IV. etapy výstavby bylo od roku 2001 po současnost uvedeno do provozu postupně 47 kamer. Vyhodnocení Policie ČR dokazuje, že kamerový systém má pozitivní vliv na zvyšování bezpečnosti občanů, zejména z hlediska prevence kriminality. V místech, kde jsou kamery instalovány, se pouliční kriminalita snížila až o polovinu. Nepřetržitě monitorování umožňuje policii v případě podezření na trestný čin okamžitě vyslat hlídku na místo a zasáhnout. Ze záznamů Městského kamerového systému získávají kriminalisté také důkazy pro objasňování trestných činů. V letošním roce je takových případů na Praze 6 již téměř 100, vč. loupežných přepadení.

MČ Praha 6 propaguje činnost policistů a strážníků mezi veřejností. Pro zlepšení kontaktu MP s občany byla MČ Praha 6 rozčleněna do jednotlivých 27 okrsků MP, po jejich postupném personálním obsazení byli občané různými formami, především za pomoci letáku „Jsem Váš strážník“, seznamováni s odpovědnými strážníky. V roce 2004, po připojení Sedlce k Městské části Praha 6, byl i v nově nabytém území zřízen poslední, 28. okrsek MP. Přehled a mapky okrsků s letáčky „Jsem Váš strážník“, jsou též občanům k dispozici v zavedené rubrice „Bezpečnost“ na webových stránkách MČ Prahy 6 .

Pro občany Prahy 6 byly pořádány i různé informační a instruktážní akce v oblasti bezpečnosti: - „Informační a poradenské dny Městské policie“, Seminář pro veřejnost, zejména pro seniory s názvem „Nutná obrana“.

Jubilanti dožívající se 75 a 80 let jsou zváni do obřadní síně MČ Praha 6, kde jim je předáno tištěné blahopřání signované starostou, malý dárek se znakem MČ Praha 6 a květiny. Oslava pokračuje připítkem a malým koncertem. Blahopřání je zdokumentováno barevnou fotografií, která je posléze předána jubilantovi. Starší jubilanti jsou navštěvováni v místě jejich bydliště, století jubilanti starostou nebo jeho zástupcem. Jsou organizovány také zlaté, smaragdové a diamantové svatby. Páry jsou zvány v počtu 2 - 6. Je jim předán dárek v hodnotě 250,- Kč, originál litografie

s motivem Prahy, kytice a blahopřání starosty na ručním papíře v deskách. Následuje přípitek a koncert.

Odbor Kanceláře městské části organizuje několik akcí a aktivit pro seniory, které mají charakter besedy s malým kulturním programem a občerstvením. V roce 2006 proběhly tyto programy 3, vždy v Tereziánském sále Břevnovského kláštera ve dnech 23.března, 12.června a 11.září. Kromě toho jsme ještě nabídli seniorům představení Divadla Semafor, a to 12.října. Jedná se o uzavřené akce v tom smyslu, že návštěvníci - senioři dostávají na výše uvedené akce pozvánky. Výběr je náhodný, v databázi máme cca 24 000 občanů starších 65 let.

V rámci výchovy mladé generace a získání pozitivního přístupu ke stáří pořádají ZŠ nejrůznější společensko-kulturní akce, za účelem sblížení nejmladší a nejstarší generace.

Aktivita a projekty realizované pro seniory v rámci Centra pro zdravotně postižené (CZP) kraje Praha zasahují podle Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007 především do oblasti zdravého životního stylu a kvality života seniorů. Vzdělávací a aktivizační činnosti CZP vycházejí v podstatě z reformy sociálních služeb a z faktorů ovlivňujících v současnosti vývoj sociální politiky v evropských zemích, a to především z prodlužování lidského věku a přenášení standardu života v produktivním věku do období postproduktivního. Tyto aktivizační služby jsou podporovány příslušnými městskými částmi, je s nimi počítáno v komunitních plánech sociálních služeb a jsou prostřednictvím grantových programů i částečně financovány. Jedná se o nezastupitelnou nabídku především lidem se zdravotním postižením a osamělým seniorům (bez rodinného zázemí), kteří tak mají často jedinou možnost kontaktu se společenským prostředím v místě bydliště podle vlastního výběru a zájmu.

Pro seniory a osoby se zdravotním postižením jsou již od roku 2003 realizovány počítačové kurzy. Jsou pořádána rehabilitační a kondiční cvičení pro seniory a osoby se zdravotním postižením pod vedením zkušené cvičitelky, která jsou nabízena ve třech sekcích: rehabilitační, kondiční a cvičení jógy. Kromě zlepšení fyzické kondice umožňují také společné setkávání. Jednou týdně jsou realizovány kurzy tréninku paměti, vzájemná setkávání seniorů a občanů se zdravotním postižením. Jsou realizovány krátkodobé vzdělávací kurzy - organizování přednášek na vybraná témata (např. inkontinence, zdravá výživa, zdravý životní styl, první pomoc aj.).

Doprava pro seniory a občany se zdravotním postižením je využívána pro dopravu k lékaři až po dopravu na kulturní a společenské akce.

Půjčovna kompenzačních a rehabilitačních pomůcek umožňuje seniorům a občanům se zdravotním postižením či jejich blízkým překlenout situaci okamžité (krátkodobé i dlouhodobé) potřeby pomůcky a současné nerealnosti ji v danou chvíli získat. V rámci služby půjčovny je poskytováno také poradenství a zácvek v používání pomůcek.

Městská část Praha 5

MČ Praha 5 se v období roku 2003 až 2007 zaměřila na rozšiřování služeb pro seniorskou generaci v rámci Centra sociální a ošetrovatelské pomoci. Prioritou je vytvářet podmínky v přirozeném domácím prostředí. Je zapotřebí zmínit, že soudržnost rodiny, a to jak mladé generace, tak jejich rodičů je důležitým faktorem pro vytváření podmínek seniorů s udržováním životního standardu.

Pracovními aktivitami podporujeme zaměstnávání starších osob. MČ vytváří i různé kurzy, např. „Internet pro seniory“, kde se snaží zpřístupnit internet a svět počítačů starší generaci. Dále připravujeme různá společenská odpoledne, kde kulturním vystoupením zpříjemňuje chvílky známý umělec a vytváříme tak pravidelnost setkávání. V neposlední řadě je zapotřebí zmínit zdravý životní styl a kvalitu života. Pravidelně pořádáme „Den zdraví“, kde se seniorům přibližujeme základní informace o preventivních prohlídkách, zajišťujeme konzultaci s lékařem a vytváříme podmínky pro dostupnost těchto informací. V rámci Centra sociální a ošetrovatelské pomoci zajišťujeme domácí ošetrovatelskou péči, kde se snažíme pomoci osobě, která je propuštěna z nemocnice do domácího ošetřování, překonat začáteční překážky, které má pacient při příchodu domů. Komplexností služeb se tak snažíme být dostupní pro věkovou generaci starších osob a vytvářet tak další služby pro zpříjemnění podzimu života. Samozřejmě, že vše směřujeme a vytváříme v souladu s novým zákonem o sociálních službách č. 108/2006 Sb.

Při přípravě nového programu bude nutné zakomponovat zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb. Dalším bodem bude utvářet podmínky pro bytovou situaci seniorů s přihlédnutím k sociálním dávkám a dávkám důchodového zabezpečení.

Městská část Praha 8

Níže je uveden přehled aktivit a projektů realizovaných v rámci městské části Praha 8 a vztahujících se svými charakterem k plnění Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007 („Program“) na místní úrovni.

Sociální a zdravotní oblast, zejména pak pro populaci seniorů, je dlouhodobě prioritou Městské části (MČ) Praha 8. MČ Praha 8 je zřizovatelem dvou příspěvkových organizací zaměřených právě na péči pro seniory, a to Obvodního ústavu sociálně-zdravotnických služeb v Praze 8 (dále jen „OÚSS“) a Gerontologického centra, Praha 8 (dále jen „GC“). Snahou městské části je zajistit systém komplexní a provázané sítě poskytovaných služeb pro seniory a jejich rodinné příslušníky v rámci regionu. Mnoho aktivit probíhá ve spolupráci s nevládními organizacemi, zejména občanskými sdružením GEMA (podpora zdraví a prevence onemocnění ve vyšším věku) a občanským sdružením Česká alzheimerovská společnost (problematika občanů postižených demencí).

V rámci plnění cílů stanovených v jednotlivých částech Programu byly v uvedeném období realizovány různé aktivity, např.:

- poradenství pro seniory a jejich rodinné příslušníky, kontaktní a informační centra
- vyhledávání potenciálně ohrožených skupin občanů
- tvorba a distribuce informačních materiálů pro pacienty a rodinné příslušníky
- pravidelné vzdělávací a společenské aktivity pro seniory a jejich rodiny (např. desetidílný cyklus „Setkání třetího věku“ pod záštitou senátorky RNDr. Aleny Palečkové)
- realizace šetření potřeb seniorů MČ Praha 8
- realizace šetření potřeb rodinných pečujících o seniory v rámci MČ Praha 7 a MČ Praha 8

- spolupráce GC s Fakultou humanitních studií UK (GC jako odborné zařízení pro praktickou výuku studentů v oblasti péče o seniory)
- GC je řešitelem a spoluřešitelem tří výzkumných projektů financovaných ze státního rozpočtu prostřednictvím IGA MZ ČR a GA ČR (výzkum účinnosti taneční terapie a reminiscenční terapie u seniorů v institucích a výzkum prostorové orientace a kognitivních funkcí)
- GC je partnerem v projektu „Rozvoj vzdělávání v sociální a zdravotní oblasti“, jehož nositelem je Katedra řízení a supervize FHS UK v Praze, cílem projektu je zdokonalení vzdělanostní báze vzdělavatelů budoucích sociálních pracovníků, podpora vědy a výzkumu v oblasti sociálních služeb a zkvalitnění studijní nabídky pro budoucí pracovníky ze sociální a zdravotní oblasti; projekt je financován v rámci programu JPD 3
- obě příspěvkové organizace jsou partnery v projektu „Centrum dalšího vzdělávání ve zdravotně sociálních službách“, cílem projektu je vytvoření vzdělávacího centra pro profese ve zdravotně-sociálních službách, které umožní lidem bez vzdělání nebo se vzděláním, které je v současné době neuplatnitelné na trhu práce, aby se připravili a zaškolili pro profese ve zdravotním a sociálním sektoru, součástí je i realizace otevřených přednášek, projekt je financován v rámci programu JPD 3
- obě příspěvkové organizace jsou partnery v projektu „Kooperační projekty pro jakost“, jehož cílem je implementovat vybrané systémy kvality pro konkrétní služby na pomezí zdravotně sociálních služeb pro nesoběstačné seniory v regionu městských částí Praha 7 a 8, projekt je financován v rámci programu JPD 3
- poskytování a rozvoj terénních služeb (pečovatelská služba, domácí ošetrovatelská péče)
- služba nouzového volání určený seniorům s omezenou mobilitou
- zmiňované poradenství, tvorba a distribuce informačních materiálů a mapování potřeb seniorů a rodinných pečujících o seniory (viz oblast I.)
- svépomocné skupiny pro rodinné příslušníky pacientů s demencí (organizuje os Česká alzheimerská společnost v prostorách Gerontologického centra, Praha 8)
- denní stacionáře pro seniory a pro pacienty s demencí
- zapojení veřejnosti a poskytovatelů sociálních služeb do komunitního plánování sociálních služeb v rámci MČ Praha 8
- burza služeb a řemesel pro seniory (včetně nabídky služeb „seniorů-řemeslníků“ seniorům)
- burza seniorů (zapojení seniorských aktivit a společností do aktivit pro seniory – senioři jsou hlavními aktéry a zároveň účastníky procesu, zejména v oblasti společenských aktivit)
- podpora projektů zaměřených na aktivní stárnutí a zdravý životní styl (kluby seniorů, burza seniorů, internetová kavárna pro seniory, aktivizační činnosti, výlety a zájezdy pro seniory, taneční kurzy, ruční dílny, výuka jazyků atd.)
- distribuce informačních materiálů týkajících se prevence onemocnění a podpory zdraví ve vyšším věku
- integrovaná komunitní péče a provázanost zdravotnických a sociálních služeb (podpora sociálně-zdravotnických služeb poskytovaných oběma příspěvkovými organizacemi v rámci komunity)

- domácí ošetrovatelská péče
- GC - geriatrické lůžkové zdravotnické rehabilitační zařízení, oddělení
- paliativní péče pro pacienty s demencí
- OÚSS - Dům sociálních služeb - pobytové odlehčovací služby
- mapování zdravotní péče v rámci regionu
- bytové jednotky ve 3 domech se zajištěnou pomocí pečovatelské služby (v současnosti 289 bytových jednotek v DPS).

Městská část Praha 9

MČ Praha 9 věnuje zvýšenou pozornost plnění Národního plánu přípravy na stárnutí. V jednotlivých oblastech při naplňování plánu specificky vyvíjíme tyto aktivity:

Etické principy - provádíme besedy s občany a formou přímého působení naplňujeme etické principy práce. V souvislosti s tímto bodem pořádáme setkání zaměřená na poskytnutí informací, jak se bránit před napadením, jak ochránit svoji bezpečnost apod.

Přirozené sociální prostředí - podporujeme služby v terénu. Finančně zajišťujeme pečovatelskou službu, podporujeme home care a další terénní služby. Naše podpora nespočívá pouze v metodické a sociální práci, ale i v podpoře formou grantů. Změna legislativy od ledna 2007 byla v tomto směru přínosem, očekáváme větší zájem rodin o péči o své předky.

Pracovní aktivity - v této oblasti je problémem nasycený trh práce. Zaměřujeme se na podporu aktivit sdružení a klubů, v rámci kterých se jedinci, kteří mají zájem o naplnění svého času, prosazují v organizaci kurzů, zájezdů apod. Také podporujeme činnost organizací, jako je Sokol apod., které starším spoluobčanům nabízejí široké uplatnění. V případě zájmu využíváme nabízené služby starších občanů v nabídce dobrovolnictví ve zdravotnických a sociálních zařízeních.

Hmotné zabezpečení - v rámci aktivit sociálního odboru a v souladu s novou legislativou v oblasti sociálních služeb provádíme intenzivně depistáž a vyhledáváme občany, kteří se ocitají v hmotné nouzi. Pořádáme informační besedy a úzce spolupracujeme s Armádou spásy, Nadějí a dalšími charitativními organizacemi.

Zdravý životní styl a kvalita života - každý rok občanům nabízíme účast na Dni zdraví, kde mají možnost konzultace s lékaři z různých oborů, je jim změřen tlak, cholesterol, BMI apod. Akce je zaměřena zvláště na motivaci ke zdravé výživě. Tato akce se setkává s velkým ohlasem právě u starších občanů. Dále v rámci klubů důchodců jsou zváni lékaři, kteří s důchodci besedují na aktuální témata.

Naši starší spoluobčané si prostřednictvím samosprávy v klubech seniorů pořádají zpívání, četbu, besedy, cvičení, oslavy výročí členů klubu, předvánoční posezení, pochody Prahou a okolím, účastní se výletů pořádaných DS, ŽIVOT 90 apod.

Zdravotní péče - zdravotní péči mají naši občané zajištěnu velmi kvalitní a dostupnou. Poliklinika Prosek je zřizována městskou částí, byla zde obnoveno oddělení rehabilitace, kde vznikla zcela nová a kvalitní vodoléčba, rehabilitační tělocvična apod. Také oddělení rehabilitačně - doléčovací je zaměřeno na starší spoluobčany, kde je jim poskytována velmi kvalitní péče na vysoké úrovni. V rámci péče o zdraví obyvatel se naše městská část rozhodla z vlastních zdrojů hradit i lékařskou službu první pomoci, kterou často využívají staří občané a děti. Kromě zřizované polikliniky občanům nabízí své služby i Clinicum a.s. a další soukromá zařízení. Potřeba zdravotních služeb je pro naše občany pokryta, občas se setkáváme s nedostatkem zubních lékařů.

Komplexní sociální služby – MČ Praha 9 poskytuje pečovatelskou službu, zřizuje Domov seniorů, DPS a pečovatelskou službu. Koordinací sociálních služeb je pověřen Odbor sociální a státní sociální podpory a tento odbor se zapojil do komunitního plánování sociálních služeb, s cílem zajistit komplexnost poskytovaných služeb. Komunitní plánování se zdárně rozběhlo, je vytvořena skupina seniorů, která intenzivně pracuje na komunitním plánu městské části.

Společenské aktivity - Městská část prostřednictvím Střediska sociální péče zřizuje 3 kluby důchodců, kde se pravidelně scházejí nejen důchodci, ale i různá sdružení (např. Svaz postižených civilními chorobami, Svaz postižených, Klub diabetiků, Sdružená organizace nevidomých a slabozrakých atd.). Všichni důchodci mají možnost buď v jednom z klubů nebo v Domově seniorů pravidelně pracovat na internetu. V Domově seniorů pravidelně probíhají i setkání se známými osobnostmi. Odbor kultury pravidelně pro seniory pořádá den seniorů, předvánoční setkání pro důchodce v kulturním domě Gong, roznáší potravinové balíčky a přání k významným výročím a pořádá koncerty na radnici, kam mají senioři vstup zdarma.

Vzdělávání a bydlení - byty městská část poskytuje dle závazných stanov, v případě, že se jedná o staré a handicapované občany, přihlíží se k jejich sociální situaci. Všichni občané naší m.č. mohou požádat o ubytování v našem DS, přijetí je zdarma a v současné době je lhůta pro přijetí cca do 3 let.

V roce 2006 se městské části podařilo otevřít nový dům s pečovatelskou službou, který obývá 110 občanů se sníženou pohyblivostí nebo s dalšími zdravotními a sociálními problémy. Toto zařízení bylo plně obsazeno a máme velmi dobré ohlasy na kvalitu života v něm. Senioři zde mají (v souvislosti s tím, že DPS je v sousedství a spolupracuje s domovem seniorů) dostupné služby, obyvatelé jsou účastníky nejrůznějších společenských a kulturních akcí.

V souvislosti s prací na počítačích byla zorganizována i výuka práce s počítačem a internetem pro důchodce. Podporujeme vzdělávání starších spoluobčanů převážně v klubech důchodců a v Domově seniorů. V roce 2006 byl zahájen provoz internetového centra na Proseku, v rámci kterého je pamatováno přímo na kurzy pro seniory.

Městská část Praha 10

Městská část Praha 10 realizovala v rámci plnění jednotlivých částí Programu tyto aktivity:

Odbor sociální poskytuje všem občanům informace o sociálních službách, zejména pak informace o poskytovatelích sociálních služeb, kteří působí na území MČ Praha 10. V rámci samosprávné činnosti komunitní plánování sociálních služeb nabízí občanům Prahy 10 možnost zapojit se do přípravy střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb, a tak se přímo podílet na určování priorit dalšího rozvoje těchto služeb spolu s poskytovateli sociálních služeb a zadavatelem služeb - MČ Praha 10.

Odbor státní sociální podpory a zřízených organizací (dále jen OSSPO) společně se zřízenou příspěvkovou organizací Centrum sociální a ošetrovatelské pomoci v Praze 10, p. o. (dále jen CSOP), poskytuje seniorům a jejich rodinným příslušníkům informace o komplexních sociálních službách a možnostech jejich využití s ohledem na věk, zdravotní stav a sociální situaci. Každému občanovi, který se na OSSPO obrátí, jsou poskytnuty podrobné informace o organizaci a provádění sociálních služeb, zajišťovaných v rámci MČ Praha 10 zřízenou příspěvkovou organizací CSOP a nestátními neziskovými organizacemi. To umožňuje občanům právo svobodně si zvolit poskytovatele i sociální službu.

Zájemcům jsou rovněž poskytovány kontakty na příslušné subjekty poskytující široké spektrum sociálních služeb, které mohou pomoci jednak seniorům v nepříznivých životních situacích, ale i rodinám a osobám již pečujícím o seniory.

MČ Praha 10 si je vědoma nezastupitelné úlohy nestátních neziskových organizací a dalších subjektů poskytujících sociálně zdravotní služby seniorům a občanům se zdravotním postižením, a proto podporuje tyto poskytovatele především formou grantů.

Přirozené sociální prostředí: Senioři, kteří žijí v přirozeném sociálním (domácím) prostředí, ale z jakéhokoliv důvodu se nemohou o sebe sami postarat, mají možnost využít komplexní domácí péče, tzn. pečovatelskou službu, domácí zdravotní péči (odborná ošetrovatelská péče typu Home Care), v r. 2006 s rozšířením o domácí rehabilitaci a nepřetržitou 24 hodinovou službu tísňového volání (nouzová signalizace). Tyto služby nabízí a zajišťuje CSOP.

Rodiny pečující celoročně o seniora mohou využít 24 hodinovou ošetrovatelskou péči, která je zajištěna na MČ Praha 10 ve dvou zařízeních (Sociálně ošetrovatelské zařízení v Gercenově a Zvonkové ul.). CSOP zde poskytuje pobytové odlehčovací služby.

Vedle CSOP působí na území MČ Praha 10 i další subjekty zabývající se pečovatelskou službou, díky níž mohou senioři setrvat v domácím prostředí i přes problémy, které přináší věk, zdravotní stav či nepříznivá sociální situace (např. Domácí pečovatelská a sociální služba Vinohrady - Vršovice, provozovaná Diakoníí ČCE).

Pracovní aktivity: Na území městské části Praha 10 působí Školička internetu pro seniory, provozovaná nadačním fondem Elpida, kde se senioři seznamují s informačními technologiemi, což je v současné době jistě významným přínosem pro jejich případné pracovní aktivity.

Hmotné zabezpečení: V současné době MČ Praha 10 zvažuje možnosti úprav nájemného v domech s pečovatelskou službou tak, aby se nezhoršila sociálně ekonomická situace zde žijících obyvatel. Po přijetí nového zákona o sociálních službách od 1. 1. 2007 lze konstatovat, že přes změny vyplývající z nového zákona a především ze zvýšení úhrad za poskytování sociálních služeb se nesnížil počet

příjemců, kterým jsou služby zajišťovány zřízenou příspěvkovou organizací CSOP v Praze 10.

Pracovníci Odboru sociálního a Odboru státní sociální podpory Úřadu městské části Praha 10 se snaží dle možností pomáhat seniorům a dalším občanům, kteří se ocitnou v nepříznivé sociální situaci, tuto situaci překonat. Co nejvíce informují seniory a všechny další občany městské části o legislativních změnách v systémech dávek sociální péče a státní sociální podpory, aby občané znali možnosti, které jim tyto systémy nabízejí, aby věděli, kam se obrátit o pomoc v případě, že se ocitnou v nepříznivé sociální situaci.

Zdravý životní styl, kvalita života: V Klubech důchodců, jejichž provozovatelem je Centrum sociální a ošetrovatelské pomoci (CSOP), jsou organizovány kondiční cvičení, tréninky paměti, koncerty, taneční odpoledne, přednášky a vzdělávací programy. Kromě výše uvedeného pořádá CSOP zájezdy a rekreace seniorů.

Pobytová zařízení jsou situována do zeleně a jsou zde organizovány různé akce podle ročního období (grilování, zahradní slavnosti).

Současně CSOP v rámci zkvalitnění péče otevřelo půjčovnu kompenzačních pomůcek, které mohou využít nejen senioři, ale všichni zájemci k překonání svých zdravotních handicapů.

Na MČ Praha 10 jsou v provozu 3 jídelny pro seniory, kde jsou obědy podávány v pracovní dny. O svátcích a víkendech tuto službu zajišťuje vývařovna v DPS Zvonková ul. Velmi aktivně působí na území MČ Praha 10 rovněž Svaz důchodců ČR.

Zdravotní péče: Každoročně je prostřednictvím CSOP organizován „Den zdraví“, na kterém mohou senioři využít bezplatné vyšetření hladiny cukru, cholesterolu, tlaku a především jsou prostřednictvím odborníků informováni o ochraně zdraví, o prevenci nemocí a předcházení úrazů ve stáří. 1. srpna 2003 byla uvedena do provozu LDN Vršovice, p. o. (změna z dosavadní interní nemocnice). Do léčebny byli přijímáni pacienti nejen z Prahy 10. Při propuštění pacientů léčebna spolupracovala s poskytovateli následné péče. V současné době zde probíhá rekonstrukce celé budovy.

Cílem rekonstrukce je vybudování zařízení, které bude poskytovat zdravotnické služby ve špičkové kvalitě s orientací na tzv. otevřený charakter zdravotnického zařízení a důsledný patientský přístup. Zdravotnické služby by měly být orientovány na následnou péči nejširší veřejnosti - kombinace doléčovacích lůžek, sociálních lůžek s léčebnou podporou, a to včetně nadstandardních služeb - na základě smluv se zdravotními pojišťovnami.

Komplexní sociální péče: Tato péče je mimo jiné zajištěna na MČ Praha 10 ve dvou domech s pečovatelskou službou (Sámova 29/5a 7, Zvonková ul. 6) s celkovou kapacitou 187 bytových jednotek, z nichž 14 bytů je bezbariérových, a dále ve dvou SOZ (Gercenova a Zvonková ul.) s kapacitou 65 lůžek. V domech s pečovatelskou službou je zajištěno ubytování v malometrážních bytech, poskytování pečovatelské služby, domácí zdravotní péče, je zde zařízení tísňového volání, prádelna, středisko osobní hygieny. Z dalších služeb je možné zajistit služby kadeřníka, maséra, pedikérky. Obyvatelům slouží recepce (v provozu 24 hodin denně), společenské místnosti, jídelna.

V sociálně ošetrovatelských zařízeních je poskytována komplexní péče po přechodnou dobu (6 měsíců s možností prodloužení). Zařízení jsou určena pro

seniory, kteří nemohou být při zhoršeném zdravotním stavu bez pomoci druhé osoby. Slouží i v případech, je-li třeba poskytnout rodinným příslušníkům, kteří o seniory pečují, čas na čerpání dovolené, případně při zdravotní hospitalizaci apod. V rámci komplexnosti služeb je poskytována rehabilitace a ergoterapie.

Společenské aktivity: Prostřednictvím CSOP jsou pořádány různé zájmové činnosti a společensko-kulturní akce, na nichž se aktivně podílejí všechny věkové skupiny od předškolních dětí až po seniory a které jsou přístupné širokému okruhu zájemců. Tím se MČ snaží posílit mezigenerační vazbu a předejít vyloučení ze společnosti např. z důvodu věku.

Výsledky zájmových činností jsou pak prezentovány na různých výstavách v jednotlivých zařízeních CSOP.

I v této oblasti je velmi aktivní Svaz důchodců ČR, který provozuje na území MČ klubovou činnost.

Vzdělávací aktivity pro občany v oblasti sociálních věcí a zdravotnictví: Na území MČ Praha 10 se nabízí celá škála vzdělávacích aktivit pro občany, z činností nejrůznějších subjektů zmiňme např. nejrůznější vzdělávací aktivity pro pečující na půdě 3. LF UK, aktivity nadace Elpida či Svazu důchodců ČR.

Vzdělávání účastníků komunitního plánování sociálních služeb ve správních obvodech hl.m.Prahy: Městská část Praha 10 se zapojila do tohoto vzdělávacího projektu, v jehož rámci se školili 2 členové pracovní skupiny „Senioři“, podílející se na přípravě střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb (1 uživatel, 1 poskytovatel sociálních služeb pro seniory). V rámci téhož projektu probíhá v současné době příprava dotazníkového šetření potřeb uživatelů sociálních služeb - též v rámci cílové skupiny „Senioři“ a „Občané se zdravotním postižením“.

Projekt „Stáří bez obav“: Městská část Praha 10 rovněž podala na MHMP žádost o poskytnutí grantu pro oblast prevence kriminality na rok 2007 pro projekt „Stáří bez obav“. Cílovou skupinou tohoto projektu je široká seniorská veřejnost a klienti pobytových zařízení na území MČ Praha 10. Cílem projektu je předat cílové skupině informace o možnostech a způsobech ochrany před trestnou činností, které by vedly ke snížení míry ohrožení kriminalitou a zvýšení pocitu bezpečí. Participující subjekty: MHMP - Oddělení prevence kriminality, Oddělení sociální prevence odboru sociálního UMČ Praha 10, Policie ČR, Městská policie, Hasičský záchranný sbor Praha 10, Centrum sociální a ošetrovatelské pomoci, Domov pro seniory Malešice a nadační fond Elpida.

Pracovníci sociálního odboru, pracovníci OSSPO a CSOP se průběžně zúčastňují seminářů a školení, zvláště intenzivně pak zejména po přijetí zákona o sociálních službách, aby byli co nejlépe seznámeni s novou legislativou, s metodikou a prováděním sociálních služeb, s jejich standardizací, s novými metodami sociální práce.

Pro zkvalitnění služeb se účastní pracovníci CSOP školení pečovatelek, a to konkrétně:

- vzdělávací modul SZŠ Ruská, I.LF UK a Národní rady zdravotně postižených ČR „Moderní vzdělávání sociálních pracovníků orientované na dodržování standardů kvality sociálních služeb v návaznosti na zákon o sociálních službách,

- vzdělávací program České asociace pečovatelské služby - „sociální pracovník přímé obslužné péče“,
- vzdělávací program Magistrátu hl. m. Prahy - „Vzdělaný poskytovatel domácích sociálních služeb“.

Bydlení: V rámci „Národního programu“ byl v roce 2003 otevřen nový DPS ve Zvonkové ul., na jehož projektu se finančně podílela nejen MČ Praha 10, ale i Ministerstvo pro místní rozvoj a MHMP.

Ve stávajícím DPS v Sámové ul. proběhla v r. 2004 -2005 první část rekonstrukce bytových jednotek v rozsahu 1/3 (rekonstrukce oken a dveří - vyměněno u 46 bytů ze 145) za finanční pomoci hl. m. Prahy.

Městská část Praha 11

MČ Praha 11 věnuje problematice stárnutí populace již dlouhodobě svou pozornost a zaměřuje ji především na občany důchodového věku. K 1. 1. 2005 měla MČ Praha 11 celkem 79 556 obyvatel, z nichž 8 543 byli občané starší 65 let (10,7 % z celkového počtu).

K jednotlivým opatřením Programu uvádíme:

Přirozené sociální prostředí: Zejména prostřednictvím grantových programů MČ Praha 11 podporuje a vytváří podmínky pro život seniorů v jejich přirozeném sociálním prostředí, podporuje činnost organizací a realizaci projektů, zaměřených na poradenství a pomoc seniorů a pečujícím rodinám i vznik služeb a programů pro seniory. Na MČ jsou to zejména služby přisp. organizace MČ Centrum sociálních služeb PJM, Občanské poradny o.s. Společnou cestou, o.s. Eset Help (anonymní poradna pro seniory, psychologické poradenství) a dalších organizací (Sdružení zdravotně postižených, Klub vozíčkářů Petýrkova) i církví (např. Křesťanské centrum Jižní Město).

Pracovní aktivity: V organizacích zřízených naší MČ se podporuje pracovní uplatnění seniorů. Možnosti dalšího ovlivnění pracovních aktivit seniorů v této oblasti nemá. Další výstavbou administrativních a obchodních center na MČ Praha 11 vznikají i další pracovní příležitosti pro naše občany.

Hmotné zabezpečení: Hmotné zabezpečení seniorů je v kompetenci státu a jím řízených rezortních ministerstev, prostřednictvím systému důchodového zabezpečení, dále dávek a podpor sociálního zabezpečení.

Zdravý životní styl a kvalita života: Převážná část občanů MČ Praha 11 žije v panelových bytech I. kategorie, další občané žijí v rodinných domcích v zástavbě starého Chodova. Dále zde ke kvalitnímu bydlení seniorů s komplexními službami slouží dva domy s pečovatelskou službou. K oddechu a rekreaci slouží obyvatelům lesopark a vodní nádrž Hostivař, lokality les a rybníky Milíčov a další parkové plochy . Region má velmi dobrou dopravní dostupnost (metro, autobusová doprava), téměř

všude odstraněné bariéry pro chodce, zavedený dopravně orientační systém MIOS, větší počet obchodních středisek.

Zdravotní péče: Zdravotní péče pro občany je zajištěna hustou sítí zdravotnických zařízení i jejich dobrou dopravní dostupností. MČ Praha 11 je zřizovatelem zdravotnického zařízení (Sdružené zdravotnické zařízení JM II), sídlícího v poliklinice Šustova 1930 a částečně v poliklinice Opatovská 1763., které zajišťuje ambulantní zdravotní péči pro občany. Dále zde působí několik větších soukromých zdravotnických zařízení a řada privátních odborných lékařů i agentur Domácí péče (Home Care), většinou v pronajatých nebytových prostorách ve vlastnictví MČ Praha 11. Nemocniční péči zajišťuje spádová Thomayerova Fakultní nemocnice Krč. V současné době zadala MČ zpracování Generelu zdravotnictví MČ Praha 11 pro potřeby dalšího vývoje zdravotní péče pro občany.

Komplexní sociální služby: MČ Praha 11 je zřizovatelem p. o. Centrum sociálních služeb Praha Jižní Město. Tato organizace zajišťuje komplexní sociální služby pro seniory i pro zdravotně postižené občany, a to i o víkendech a svátcích. Zajišťuje (bez čekání) komplexní pečovatelské služby v domácnostech cca 600 klientů. Další služby poskytuje 220 obyvatelům dvou Domů s pečovatelskou službou (24 hodin denně) a občanům těžce tělesně postiženým v bezbariérových domech Petýrkova 1949-1953. Provozuje - zejména jako respitní péči - Sociálně ošetrovatelské zařízení pro přechodný pobyt seniorů (převážně ležících) s kapacitou 37 lůžek. Dále na MČ působí o.s. Farní charita Chodov, která i pro občany Jižního Města zajišťuje ošetrovatelskou a pečovatelskou službu.

Společenské aktivity: Prostřednictvím CSS PJM zajišťuje MČ široké spektrum společenských aktivit, kterých se účastní široká seniorská veřejnost -jen za rok 2006 přes 1500 občanů (společenská setkání s představiteli MČ, Masopust, maškarní bál, posvícení a pod.).

Na MČ Praha 11 působí šest klubů seniorů, které mají cca 450 členů. V klubech senioři organizují společenská setkání, besedy s různou tematikou (zdraví, historie) návštěvy divadel, výlety a rekreační pobyty, vznikly zde různé zájmové „kroužky“ (např. šachu, hudební skupina).

Rada seniorů při CSS PJM vznikla jako iniciativa seniorů pro pomoc představitelům MČ. Dává podněty a návrhy k zlepšení života seniorů na Jižním Městě.

Jednou z největších společenských akcí jsou každoroční Sportovní hry seniorů (v r. 2006 proběhl již osmý ročník - 282 soutěžících, přes 600 diváků).

Vzdělávání: Na MČ Praha 11 již řadu let probíhá vzdělávání Univerzity třetího věku, do něhož je zapojena řada občanů důchodového věku.

Pobočka Městské knihovny na Jižním Městě i další neziskové organizace umožňují zájemcům o práci s počítačem z řad seniorů bezplatnou výuku práce s PC i internetem.

Také tři Kulturní domy MČ Prahy 11 nabízejí dostatečnou nabídku různých vzdělávacích kurzů pro seniory.

Bydlení: Převážná většina všech obyvatel MČ Praha 11 žije v panelových bytech Lkát, a to buď v osobním nebo družstevním vlastnictví, nebo v nájemních bytech MČ Praha 11a MHMP. Část občanů žije v rodinných domcích staré zástavby

(Háje, Chodov). Bydlení seniorů slouží dva Domy s pečovatelskou službou, kde žije v současné době 220 seniorů. Zde MČ věnuje velké finanční prostředky na postupnou rekonstrukci jednotlivých bytů i prostor v DPS, tak aby vyhovovaly současným požadavkům. MČ zde i zvýhodnila nájemné pro seniory, je nižší než v běžném bytě stejného typu. Zájem o tento druh bydlení trvale stoupá, zatím lze naléhavým žadatelům (zdravotní a sociální důvody) v celkem krátké době toto bydlení a s ním spojené služby poskytnout. MČ uvažuje v horizontu 3-5ti let rozšířit tento typ bydlení výstavbou nového Domu seniorů.

Zájem je také o bydlení ve dvou Domovech důchodců v našem regionu, jejichž vlastníkem a provozovatelem je hl. m. Praha - bohužel čekací doba je značná.

Městská část Praha 18

Městská část Praha 18 v první řadě podporuje možnost žít v přirozeném sociálním prostředí, a to především rozšiřováním pečovatelské služby po kvantitativní i kvalitativní stránce. Od 1. 4. 2007 bude pečovatelskou službu v městské části Praha 18 provozovat Český červený kříž, který už v domácnostech seniorů poskytoval home care. Smlouvou, kterou naše městská část s Českým červeným křížem uzavřela, chce letňanským seniorům poskytnout komplexní kvalitní péči na úrovni evropských standardů kvality přímo v jejich přirozeném prostředí.

Zapojování seniorů do poradenské a odborné činnosti a využití jejich celoživotních zkušeností a znalostí se osvědčilo zejména v oblasti různých komisí, které pracují ve prospěch městské části.

Poskytování odborného poradenství seniorům o službách sociální péče a zaměření pozornosti sociálních pracovníků a všech subjektů poskytujících sociální služby na vyhledávání seniorů, kteří se nacházejí v nepříznivé zdravotní a sociální situaci, je v naší městské části již řadu let samozřejmostí. Na této činnosti se podílí jak pracovníci odboru sociální péče, zdravotnictví a státní sociální podpory, tak např. lékaři a v mnoha případech i občané městské části.

Spolupráce se zdravotnickými zařízeními v naší městské části i se zdravotnickými zařízeními mimo naši městskou část, které však poskytují zdravotní péči našim seniorům, je efektivní a v zásadě bezproblémová.

V naší městské části máme jeden dům s pečovatelskou službou, který má 21 bytových jednotek, některé jsou pro jednotlivce a některé pro dvojice. V současné době je čekací lhůta pro akutní případy asi půl roku. V rámci zachování rodinných vazeb a dosavadních společenských kontaktů jsou do této DPS přednostně přijímáni občané naší městské části. Vzhledem ke speciální bezbariérové úpravě čtyř bytových jednotek je DPS v podstatě multifunkčním zařízením, obyvatelem DPS je v současné době i paraplegik neseniorského věku.

V přípravné fázi jsou dva Domy s pečovatelskou službou, které na našem území chce za podpory MČ Praha 18 vybudovat soukromá firma.

Jako doplňkovou formu zajištění ve stáří a podporu částečné ekonomické nezávislosti seniorů městská část přispívá každoročně seniorům starším 65 let před vánočními svátky poukázkami na volný výběr zboží ve výši 450,- Kč na osobu.

Senioři se účastní i společenských akcí, pořádaných městskou částí pro podporu zdravých postojů ke stárnutí a stáří, ke vzájemnému respektu a solidaritě generací. Jedná se zejména o divadelní představení, celodenní výlety a každoroční vánoční besídku, kde účinkují děti z letňanské mateřské školy a letňanského zájmového kroužku a orchestr seniorů z jiných pražských městských částí.

V průběhu letošního roku chce městská část zařídit Klub seniorů v přímé spolupráci s občany.

Grantové schéma v oblasti sociálních služeb, které bylo v letošním roce vyhlášeno, otevírá možnosti pro různé organizace, které se zabývají i přípravou na stárnutí.